

RÄTTEN TILL ETT värdigt liv

**Verdandis 50e kongress
den 17–19 maj 2024, Borlänge**

Motioner och utlåtanden

● verdandi

Motioner till Verdandis förbundskongress 2024

SOCIALPOLITIK

1. Dagcenter för äldre centralt i våra bostadsområden –
– Verdandi Botkyrka
2. Vi ska inte öppna för nanny-system i Sverige
– Stockholms distrikt
3. Resurser till LVM-hemmen – Stockholms distrikt
4. Sänk inte åldern för fri tandvård – Stockholms distrikt
5. Återigen dags att värna tänderna – Skånes distrikt
6. Skydda aborträtten – Skånes distrikt
7. Köp av sexuella tjänster – Skånes distrikt
8. Ett sjukt system – Örebros distrikt
9. Den sociala kraschen – Örebros distrikt
10. Digitalt utanförskap – Örebros distrikt
11. Starkare straffrättsligt skydd mot hatbrott
– Örebros distrikt
12. Jämställdhetsstrategier i kommunerna – Dalarnas distrikt
13. Konsumenträtt nu och i framtiden – Dalarnas distrikt

ARBETSMARKNADSPOLITIK

14. En arbetsförmedling värd namnet – Verdandi Botkyrka
15. Det finns pengar – Örebros distrikt
16. Jobb först – Örebros distrikt
17. Metoden jobb först – Verdandi Nyköping

SKOLPOLITIK

18. Rastvakter obligatoriskt – Stockholms distrikt
19. Ökade resurser till förebyggande i alla delar i arbetet
för barn och ungdomar i skolan – Skånes distrikt

BOSTADSPOLITIK

20. Bekämpa hemlösheten – Skånes distrikt
21. Bostadsmarknaden – Örebros distrikt

Motioner till Verdandis förbundskongress 2024

FOLKBILDNINGEN

22. Långsiktigt stöd till folkbildningen – Stockholms distrikt
23. Studieförbundens statsbidrag – Skånes distrikt
24. Vidareutbildning – Örebros distrikt

VERDANDIS VERKSAMHET OCH ORGANISATION

25. Kamratstöd via telefonväkteri – Verdandi Huddinge
26. Manual för opinionsbildning – Stockholms distrikt
27. Strategi för regionala ombudsmän i Verdandi
– Stockholms distrikt
28. Namnändring – Stockholms distrikt
29. Vårda våra unika arbetsmetoder – Stockholms distrikt
30. Förbundets valberedning – Örebros distrikt
31. Personalutbildning – Stockholms distrikt
32. Medlemskap i NSPH – Verdandi Nyköping
33. Föreningsföräldrar – Verdandi Nyköping

Motioner och utlåtanden

MOTION NR 1.

Dagcenter för äldre centralt i våra bostadsområden

Ensamheten bland äldre är stor. Många har förlorat sin livspartner, åter andra har svårt att förflytta sig långa sträckor och svårigheterna att knyta nya kontakter i livet är ofta betydande när man nått en viss ålder. Därför fyller dagcenter för äldre i våra bostadsområden en viktig funktion och skapar en mening och en glädje i många äldres dagliga tillvaro.

I Fittja i norra Botkyrka kommun finns inget dagcenter för äldre i centrum av det stora bostadsområdet. Det är ett problem eftersom många äldre får långt till mötesplatsen och alltför svårt att ta sig dit. Med stigande ålder minskar ju tyvärr förmågan till rörlighet för de flesta av oss. Effekten blir att många äldre förblir hemmasittandes i sin ensamhet – bara för det att det är för svårt att ta sig till sitt dagcenter.

Vi tror att samma problem finns i många av våra stora bostadsområden runt om i landet och att många äldre som önskar gemenskap – också där Verdandi inte finns – inte kommer i åtnjutande av det på grund av att det är för krångligt att ta sig till mötesplatsen.

Av dessa skäl vore det önskvärt om man i samhällsplaneringen tar hänsyn till äldres behov av gemenskap och sammanhang genom att lokalisera dagcenter så centralt som möjligt i våra lokalsamhällen.

Vi föreslår därför att kongressen ger förbundsstyrelsen i uppdrag:

att uppmärksamma beslutsfattare på behovet av tillgängliga mötesplatser för äldre i våra bostadsområden för att motverka isolering, utanförskap och suicid.

att i samhällsdebatten verka för att samhällsplaneringen tar hänsyn till äldres behov av dagcenter centralt placerade i närområdet.

Antagen av styrelsen i Verdandi Botkyrka Fittja 2023-12-15

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 1

Motion från Verdandi Botkyrka angående: Dagcenter för äldre centralt i våra bostadsområden

Motionären till motion 1 föreslår kongressen besluta:

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att uppmärksamma beslutsfattare på behovet av tillgängliga mötesplatser för äldre i våra bostadsområden för att motverka isolering, utanförskap och suicid.

att i samhällsdebatten verka för att samhällsplaneringen tar hänsyn till äldres behov av dagcenter centralt placerade i närområdet.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärernas beskrivning av hur ensamhet brer ut sig och anser det helt riktigt att argumentera för fler och närmare dagcenter. Dock anser förbundsstyrelsen att denna utveckling inte enbart gäller äldre personer. I stor utsträckning har ofrivillig ensamhet blivit ett problem i alla åldersgrupper.

Dagverksamhet för äldre finns i nästan alla kommuner i Sverige men i kommuner med större avstånd kan många ändå ha långt till närmaste dagverksamhet. En del dagverksamheter är anpassade speciellt för den som har ett medicinskt behov, till exempel på grund av demenssjukdom. Andra är främst avsedda för personer med någon form av psykisk ohälsa medan många dagverksamheter i första hand är inriktad på social samvaro. Många dagverksamheter har öppet vardagar mellan klockan 9 och 15. Den som behöver transport till och från dagverksamheten ska normalt få hjälp med det. I vissa kommuner finns också det som kallas öppen dagverksamhet som personer inte behöver ansöka om att få del av. För viss daglig verksamhet tas en avgift ut av kommunen.

Verdandi har verksamhet på dagtid som riktar sig till alla som vill delta. Förbundsstyrelsen anser att civilsamhällets möjlighet att motverka ofrivillig ensamhet och isolering bör tas tillvara bättre. Förbundsstyrelsen anser det angeläget att skapa fler tillgängliga mötesplatser, men dessa bör inte enbart vara tillgängliga för äldre. Särskilt vill förbundsstyrelsen peka på vikten av att verksamheterna är avgiftsfria eller till så låga avgifter att ingen tvingas avstå från dagverksamhet av ekonomiska skäl. Det är också mycket viktigt att dagverksamheten finns nära dem som vill använda sig av den.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att Verdandi ska verka för att dagverksamhet för att motverka ensamhet och psykisk ohälsa ska finnas tillgänglig i hela landet,

att Verdandi ska verka för att dagverksamhet ska vara avgiftsfri, samt

att motion 1 därmed anses besvarad.

MOTION NR 2.

Vi ska inte öppna för ett nytt nanny-system i Sverige

Föräldraförsäkringen är en av de viktigaste jämställdhetspolitiska reformerna som vi har i Sverige. Syftet med föräldraförsäkringen är att främja anknytningen mellan barn och föräldrar under den första tiden i livet och att få en mer jämställd fördelning av föräldraansvaret. Tyvärr är regeringen med stöd av Sverigedemokraterna på väg att gå fram med förslag som riskerar att gå i motsatt riktning. Inför höstbudgeten har regeringen skickat ett förslag till Lagrådet som innebär att alla föräldrar ska kunna överlåta föräldradagar till ”någon annan som är försäkrad”.

Det betyder att det kan bli fritt fram att överlåta föräldradagar till vem som helst som har en sjukpenninggrundande inkomst. En uppenbar risk med att låta vem som helst ta ut föräldradagar är att föräldraförsäkringen läggs ut på den öppna marknaden. Istället för att möjliggöra för föräldrar att knyta an till sina barn kan föräldraförsäkringen komma att bidra till etableringen av ett nanny-system i Sverige. En ordentlig analys av vilka marknadskrafter som sätts i rörelse måste göras innan förslaget kan bli aktuellt. På längre sikt kan detta även påverka arbetsmarknadens förväntningar på småbarnsföräldrars uttag av föräldraledighet. Föräldraförsäkringen har över tid skapat en sund förväntan och acceptans för att småbarnsföräldrar, både män och kvinnor, kommer att ta ut sin lagstadgade rätt till föräldraledighet. Det är något som arbetsgivare förväntar sig och inte något som nyblivna föräldrar behöver ta strid för. Om föräldraförsäkringen luckras upp så att föräldradagar kan överlåtas till vem som helst riskerar pressen på småbarnsföräldrar att ta ut färre föräldradagar att öka. Detta gäller i synnerhet mansdominerade arbetsplatser där normen om föräldraledighet inte är lika etablerad. Men det förslag som nu ligger på regeringens bord riskerar att förändra försäkringsförsäkringen i grunden, från att möjliggöra för föräldrar att vara hemma med sina barn till att i praktiken bli en barnomsorgspeng, en försäkring för att ett barn ska kunna vara hemma med någon vuxen. En mer flexibel föräldraförsäkring får inte göra föräldraförsäkringen till ett system för skattefinansierade barnvakter.

Verdandis Stockholmsdistrikt föreslår kongressen besluta:

att uppdra till förbundsstyrelsen att arbeta för att en ordentlig analys måste göras innan förslaget kan bli aktuellt.

Motionen antogs av styrelsen i Stockholms distrikt den 30 november och antogs vid Höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt den 6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 2

Motion från Verdandi Stockholms distrikt angående: Vi ska inte öppna för ett nytt nanny-system i Sverige

Motionären till motion 2 föreslår kongressen besluta:

att uppdra till förbundsstyrelsen att arbeta för att en ordentlig analys måste göras innan förslaget kan bli aktuellt.

Föräldraförsäkringen infördes 1974 och ersatte den ”moderskapsförsäkring” på 180 dagar som existerade fram till dess. Från början omfattade sex månaders betald ledighet med 60 procent av tidigare inkomst. Därefter har föräldraförsäkringen byggts ut flera gånger, bland annat med införandet av reserverade dagar för den ena föräldern.

Föräldraförsäkringen har varit av stor betydelse för en mer jämställd fördelning av föräldraansvaret även om mycket ännu återstår. År 2022 togs 70 % av föräldradagarna ut av kvinnor och 30 % av män. När försäkringen infördes var fördelningen mer ojämlig då 95 % av dagarna togs ut av kvinnor.

Förbundsstyrelsen instämmer helt i motionärernas beskrivning av hur de förslag som nu diskuteras riskerar att urholka försäkringen och kan leda till att föräldraförsäkringen omvandlas till en barnomsorgspeng. En sådan förändring skulle innebära att hela grunden för föräldraförsäkringen ifrågasätts. Då skulle systemet inte längre vara till för att föräldrar – både kvinnor och män – får möjlighet att knyta an till sina barn redan från början.

Förbundsstyrelsen vill dock gå längre än motionärerna och anser inte att det är tillräckligt att förslaget analyseras innan det genomförs. Förbundsstyrelsen anser att förslaget bör slängas i papperskorgen.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att avslå motion 2, samt

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att arbeta för att förslaget om att kunna överlåta föräldraledighetsdagar till icke närstående avslås.

MOTION NR 3.

Resurser till LVM-hemmen

LVM (Lag om vård av missbrukare i vissa fall) är en lagstiftning som riksdagen antagit i syfte att möjliggöra vård av människor i skadligt bruk som skulle behöva vård men som själva inte tycker det. Det handlar alltså om tvångsvård och den som omhändertas placeras på ett LVM-hem för vård under som mest sex månader. Problemet är att vården på LVM-hemmen sällan ger ett gott resultat. Vi anser att de viktigaste problemen är att det råder brist på personal, övriga resurser och vettiga aktiviteter. Framförallt saknas många gånger en eftervård värd namnet när man släppts ut från tvångsvården. Det leder till att individen snabbt återfaller i gamla vanor och tiden på LVM-hemmet är bortkastad. Ofta återgår man helt enkelt till hemlöshet och blir då kvar i kretsar där allt kretsar kring droger och alkohol. Det här måste ändras. Dels behöver samhället skjuta in tillräckliga resurser så att LVM-hemmen kan utföra sitt uppdrag på bästa sätt, och dels behöver en placering i LVM alltid följas av en planerad eftervård med Bostad först, en vettig sysselsättning utifrån individens förutsättningar och fortsatt stöd från vård och omsorg.

Vi föreslår därför att kongressen beslutar:

att Verdandi verkar för att samhället ger tillräckliga resurser till LVM-hemmen i syfte att ge bästa tänkbara vård.

att Verdandi verkar för att intagna i LVM alltid ska erbjudas Bostad först i direkt anslutning till att vården upphör.

att Verdandi verkar för att alla som omfattas av LVM efter behandlingstiden ska garanteras en vettig sysselsättning utifrån individens förutsättningar.

att Verdandi verkar för att individen alltid erbjuds en relevant eftervård som grundas i individens behov.

Styrelsen i Verdandi Botkyrka

Motionen antogs av styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt 8 november 2023 och vid Höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt 6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 3

Motion från Verdandi Stockholms distrikt angående: Resurser till LVM-hemmen

Motionären till motion 3 föreslår:

att Verdandi verkar för att samhället ger tillräckliga resurser till LVM-hemmen i syfte att ge bästa tänkbara vård.

att Verdandi verkar för att intagna i LVM alltid ska erbjudas Bostad först i direkt anslutning till att vården upphör.

att Verdandi verkar för att alla som omfattas av LVM efter behandlingstiden ska garanteras en vettig sysselsättning utifrån individens förutsättningar.

att Verdandi verkar för att individen alltid erbjuds en relevant eftervård som grundas i individens behov.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärens syn att vården på LVM-hemmen sällan ger ett gott resultat. Vi instämmer i beskrivningen att det råder brist på personal, övriga resurser och vettiga aktiviteter inom tvångsvården för personer med skadligt bruk eller beroende. Att det länge också rått stor brist på eftervård när den som vårdats släpps ut från tvångsvården leder inte bara till lidande för den som varit tvångsomhändertagen, utan är också medicinskt riskabelt då bland annat risken för överdoser ökar just i samband med utskrivningen. Dessutom innebär bristen på stöd och sysselsättning efter tvångsvården att individen lämnas utan de förutsättningar som ofta behövs för att bryta det skadliga bruket eller beroendet vilket – som motionären beskriver – också innebär att tiden på LVM-hemmet kan vara bortkastad.

Att efter en tvångsvårdplacering tvingas återgå till hemlöshet är ytterligare en omständighet som försvårar för den drabbade att kunna bryta med tidigare levnadsvanor och få möjlighet till tillfrisknande.

Förbundsstyrelsen delar motionärens uppfattningar att samhället måste skjuta in tillräckliga resurser för att LVM-hemmen ska kunna utföra sitt uppdrag så att det hjälper patienterna, och att en placering i LVM alltid ska följas av en planerad eftervård som också innefattar en meningsfull sysselsättning utifrån individens förutsättningar. Dessutom anser förbundsstyrelsen att det är viktigt att Verdandi behåller vårt starka motstånd mot tvång som inte utgår från nöd-tvång.

Vi ser också att Bostad först kan vara en bra lösning, men menar att rätten till en bostad gäller alla – oavsett tidigare LVM-placering. Detta är en fråga som Verdandi driver för alla som är i behov av en bostad.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionens första, tredje och fjärde att-sats,

att anse motionens andra att-sats besvarad.

MOTION NR 4.

Sänk inte åldern för fri tandvård (behandlas tillsammans med motion 5)

Tandhälsa är en viktig del av den allmänna hälsan och välbefinnandet hos alla individer. I Sverige har vi ett tandvårdssystem som erbjuder fri tandvård för ungdomar upp till 23 års ålder. Dock finns ett förslag om att sänka åldern för fri tandvård till 19 år. Det är viktigt att analysera eventuella nackdelar med att sänka åldern för fri tandvård. Här är några viktiga punkter att beakta:

Den nuvarande gränsen på 23 år ger en övergångsperiod då ungdomar kan lära sig och ta ansvar för sin tandhälsa innan de blir vuxna. Att sänka åldern till 19 år kan vara för tidigt för många ungdomar att självständigt ta ansvar för sin tandvård. Genom att erbjuda fri tandvård upp till 23 års ålder uppmuntras ungdomar att upprätthålla en god tandhälsa under sina tidiga vuxenår. Att sänka åldern kan öka risken att fler unga människor hamnar i skuld på grund av tandvårdskostnader som de inte har råd att betala. De flesta i den unga åldern studerar fortfarande och har i regel inte hunnit etablera sig på arbetsmarknaden. Mot bakgrund av ovanstående vill vi att förslaget om att sänka åldern för fri tandvård från 23 till 19 år inte genomförs. Istället kan de nuvarande tandvårdsresurserna användas mer effektivt genom att informera och erbjuda kunskap om tandhälsa till unga i skolor och i andra sammanhang där unga vistas.

Med anledning av detta föreslår Verdandis Stockholmsdistrikt kongressen besluta:

att Verdandiförbundet driver kravet att inte sänka åldern för fri tandvård från nuvarande åldersgränsen 23 år.

att Verdandiförbundet fortsätter att driva kravet om att tandvård betraktas som en del av den övriga sjukvården för alla och omfattas av sjukvårdens högkostnadsskydd.

**Styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt 8 november 2023
Motionen antogs vid Höstmötet i Verdandi Stockholms
distrikt 6 december 2023**

MOTION NR 5.

Motion angående: Återigen dags att värna tänderna (behandlas tillsammans med motion 4)

Ingen ska behöva leva med dåliga tänder för att den inte har råd. Tänderna behöver ses som en del av kroppen. Verdandi kongress 2017 beslutade att Verdandi ska verka för att tandvården ska jämföras med övrig sjukvård och att tänderna ska behandlas som en del av kroppen. Efter valet 2018 tillsatte den s-ledda regeringen en tandvårdsutredning, ”När behovet får styra – Ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa. Utredningen presenterades i mars 2021. Verdandi välkomnade då utredningens resultat till viss del men var inte helt nöjda. Det konstaterades att utredningen hade flera förslag som gick i rätt riktning och att några av förslagen skulle komma att göra det lättare även för människor med små inkomster att kontrollera sin tandhälsa.

Valet 2022 resulterade i regeringsskifte. Den moderatledda regeringens budgetproportion som lades fram den 20 september 2023 visar att man vill backa in i framtiden. Till exempel skriver de att under 2025 sänks åldersgränsen för fri tandvård till 19 år, dessutom försvinner det dubbla årliga tandvårdsbidraget för personer mellan 24 och 29 år. Vi vet att tandvård är i hög grad förebyggande. Den avgiftsfria tandvården för barn och ungdomar har med största sannolikhet lett till att behovet av mer omfattande tandvård senare i livet har minskat. Därför är det direkt olämpligt att förändra förutsättningarna för unga vuxna. Tandvård och tandhälsa har alltid varit en klassfråga och klasskillnaderna ökar oroväckande idag. Den som har råd lagar sina tänder medan andra tvingats att avstå från nödvändig tandvård av helt ekonomiska skäl.

Verdandi Skåne yrkar:

att Verdandi håller i sin inställning för en ny tandvårdsreform som gör att tandvården likställs med övrig sjukvård och därmed ingår i samma försäkringssystem.

att Verdandi lyfter frågan i kontakter med politiker och myndigheter.

Antagen av Verdandi Skånes distriktsstyrelse 2023-10-30

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 4 och 5

Motioner från Verdandi Stockholms distrikt och Verdandi Skånes distrikt angående: Återigen dags att värna tänderna

Motionären till motion 4 föreslår kongressen besluta:

att Verdandiförbundet driver kravet att inte sänka åldern för fri tandvård från nuvarande åldersgränsen 23 år.

att Verdandiförbundet fortsätter att driva kravet om att tandvård betraktas som en del av den övriga sjukvården för alla och omfattas av sjukvårdens högkostnadsskydd.

Motionären till motion 5 föreslår kongressen besluta:

att Verdandi håller i sin inställning för en ny tandvårdsreform som gör att tandvården likställs med övrig sjukvård och därmed ingår i samma försäkringssystem.

att Verdandi lyfter frågan i kontakter med politiker och myndigheter.

Verdandi har under lång tid varit engagerade i frågan om tandvårdskostnader. Många av dem som vi möter i Verdandis verksamheter har återkommande svårigheter med att betala dyra tandläkarräkningar. Att fattigdom och klass syns i munnen på människor är inget annat än en skam. Den förra regeringen tillsatte en tandvårdsutredning som lämnade sina förslag i ett betänkande i mars 2021. Verdandi förbundsstyrelse antog då följande uttalande:

” Ett av de områden i samhället som tydligast visar på skillnader mellan fattig och rik är tandvården. Genom åren har tandvård varit en klassfråga och är så än idag. Den som har råd har naturligtvis prioriterat att få sina tänder lagade och leendet fixat medan andra tvingats att avstå från nödvändig tandvård av ekonomiska skäl.

Därför är det glädjande att utredningen om jämlik tandhälsa nu lämnat sitt betänkande till regeringen. Vi i Verdandi kan konstatera att detta är en utredning som lägger flera förslag som går i rätt riktning och att några förslagen kommer att göra det lättare även för människor med små inkomster att kontrollera sin tandhälsa.

Tandvården är idag ojämlik och dyr, både för medborgarna och för samhället. Den är inte heller resurseffektiv. Det beror i grunden på att tandvård inte jämföras med sjukvård. Patienterna betalar en större del av kostnaden för tandvård ur egen ficka. Det är en välfärdsmodell som vi inte skulle acceptera på något annat område. Vård ska ges efter behov och inte efter tjocklek på plånboken. Lönsamheten inom privat tandvård är hög. Och den fria prissättningen gör att vårdgivare kan välja hur mycket de vill ta betalt av tandvårdspatienter. Inte heller inom folktandvården är prissättningen jämlik. Hur dyr tandvården ska bli beror i stor utsträckning på var du bor. (...)

I utredningen finns några bra förslag. Att alla vuxna ska erbjudas undersökning och viss förebyggande tandvård till en fast patientavgift på 200 kronor per besök är ett sådant förslag. Att förstatliga stödet till personer med särskilda behov är också rätt tänkt. Och naturligtvis ska även tandvårdslagstiftningen omfattas av regeln att den med störst behov ska ges företräde till vård. Det är snudd på skandal att behovsprincipen inte finns klart uttryckt idag.

Tandvård är i högre grad än sjuk- och hälsovård i övrigt i stor utsträckning förebyggande. Den avgiftsfria tandvården för barn och ungdomar har med största sannolikhet lett till att behovet av mer omfattande tandvård senare i livet har minskat. Därför är vi också tveksamma till att unga vuxna enligt utredningen inte längre ska ingå i ungdomstandvården.

Men den största bristen i utredningen är denna: Med utredningen försitts ännu en chans att inordna tandvården i systemet med statligt högkostnads-skydd som finns inom sjukvården. Ansvar för att detta inte åtgärdas ligger inte i första hand på utredaren utan på politiker som underlåtit att genomföra en verklig jämlikhetsreform av tandvården under så många år. Frågan är inte ny men vi i Verdandi hade hoppats att den nu skulle komma närmare en lösning.

Jämfört med de minskade inkomster som politiska beslut om skattesänkningar lett till borde en kostnad på 6,5 miljarder per år inte vara ett hinder för att reformera tandvården så att den blir jämlik på riktigt. Det borde ha varit dags att sluta lappa och laga på ett ojämnt system för att istället genomföra en tandvårdsreform värd namnet. (...)"

Förbundsstyrelsen instämmer helt i motionärernas argumentation och finner ingen anledning till att Verdandi ska ändra uppfattning i frågan. Som motionärerna till motion 4 uppmärksammat går utvecklingen nu dessutom i fel riktning. Med förslaget att sänka åldersgränsen för fri tandvård riskerar fler att tvingas välja bort tandvård av ekonomiska skäl.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionerna 4 och 5.

MOTION NR 6.

Skydda aborträtten

Aborträtten utmanas ständigt. I Sverige har vi en politisk företrädare som i Europaparlamentet frekvent röstat emot aborträtten inte bara en, utan 22 gånger. Flera politiker pratar öppet om att ändra gränsen för fri abort från graviditetsvecka 18 till vecka 12. När man hamnar i kris i livet av olika anledningar så kan de där sex veckorna vara av stor betydelse. Självklart att abort ska vara en nödlösning, det förebyggande arbetet är minst lika viktigt. Men en begränsad aborträtt innebär inte att färre aborter genomförs. En begränsad aborträtt innebär ett system där kvinnors reproduktiva hälsa inte tas på allvar, ett system där kvinnor riskerar sina liv för att inte bli mamma. Det handlar om kvinnors frihet och makt att kunna bestämma över sitt eget liv, sin egen kropp och att göra sina egna val.

Det finns en blocköverskridande vilja att grundlagsskydda aborträtten. Det är dags att skrida till verket innan något parti ändrar sig.

Därför yrkar Verdandi Skåne:

att Verdandi verkar för ett grundlagsskydd av aborträtten i sin nuvarande form, för att göra det svårare för de krafter som vill begränsa aborträtten.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 6

Motion från Verdandi Skånes distrikt angående: Skydda aborträtten

Motionären till motion 6 föreslår kongressen besluta:

Att Verdandi verkar för ett grundlagsskydd av aborträtten i sin nuvarande form, för att göra det svårare för de krafter som vill begränsa aborträtten.

Förbundsstyrelsen delar helt motionärernas argumentation för fria och säkra aborter. Den svenska abortlagen, som trädde i kraft 1974, gav kvinnor rätt att själva bestämma om de vill avbryta en graviditet under de 18 första veckorna. Det är värt att påminna om att fri abort inte var en okontroversiell fråga. Starka konservativa grupper påverkade flera borgerliga partier för att förhindra en lag som stärkte kvinnors rätt till sina egna kroppar.

Före 1974 åkte svenska kvinnor i relativt stort antal utomlands för att genomgå abort. För andra genomfördes osäkra aborter med risk för liv och hälsa.

På global nivå är osäkra aborter en av de största dödsorsakerna bland kvinnor. Osäkra abortmetoder tar nämligen ungefär 47 000 kvinnors liv i världen varje år enligt Världshälsoorganisationen, WHO.

Kvinnors tillgång till abort på ett säkert sätt skiljer sig enormt mellan olika länder. Medan en del länder har lagstiftning som ger kvinnan rätt att själv bestämma över sin kropp och göra abort under en del av graviditeten är abort fortfarande illegalt på många platser i världen. Drygt 21 miljoner kvinnor genomgår osäkra aborter varje år, främst i resurssvaga länder. De osäkra aborterna utgör enligt WHO nästan hälften av alla aborter i världen. Det enda sättet att minska komplikationer och dödlighet vid abort är att öka tillgängligheten till säkra metoder och att öka användningen av fungerande preventivmedel.

Under de 40 år som gått sedan den svenska abortlagen infördes har antalet aborter i Sverige legat stilla på en relativt jämn nivå, mellan 18 och 21 aborter per 1 000 kvinnor i fertil ålder 15–44 år. Därmed inte sagt att det inte har skett förändringar. Andelen tidiga aborter, som utförs under de första nio graviditetsveckorna, har ökat från 45 procent i början av 1980-talet till 80 procent i dag.

Nu ser vi allt större hot mot aborträtten på flera håll i världen. Tydligast är denna utveckling i USA där konservativa strömningar lett till att högsta domstolen upphävt rätten till abort som fastslogs i fallet Roe mot Wade 1973. Det innebär att den amerikanska konstitutionen inte längre omfattar rätten till abort.

Idag har 14 delstater hunnit införa totalförbud mot abort och en femtonde, Georgia, har infört ett abortförbud från sex veckor. I andra delstater har aborträtten blivit säkrad tack vare nya lagar som skyddar den, med stärkta föreskrifter som även skyddar kvinnor och flickor som kommer för att få hjälp att avbryta sin graviditet från delstater som förbjudit abort.

Att aborträtten kommer att hotas även i Europa är tyvärr en sannolik utveckling eftersom samma nationellt konservativa krafter som vunnit framgång i USA också har vuxit i styrka här.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motion 6.

MOTION NR 7.

Köp av sexuella tjänster

Att ha sex mot ersättning medför en stor risk för att utsättas för olika former av våld inklusive hot, rån och våldtäkt. De som utsätts för denna brottslighet kan vara barn och unga och en majoritet av de i prostitution är tjejer eller kvinnor. Personerna har i många fall erfarenhet av sexuella övergrepp och våld. Psykiska åkommor och missbruk är vanligt förekommande och neuropsykiatriska tillstånd inklusive intellektuell funktionsnedsättning kan finnas bland de utsatta. Arenan för prostitution och ingången till den ändras i takt med samhället. Prostitution kan se ut på olika sätt, men de med erfarenhet av prostitution ser att gränser kan förskjutas snabbt, från att ett foto skickas på mms till en våldtäkt. Just nu märks att många, särskilt unga, börjar med prostitution på sidor för sugardejting (köp av sällskap). Sugardejting är svårt att arbeta uppsökande mot och tydliga inriktningsmål för polisen tycks saknas. En annan inkörsport är "gromning". "Gromning" är när vuxna personer tar kontakt med barn i syfte att locka barn till sexuellt utnyttjande. Det är förbjudet i Sverige sedan 1 juli 2009. Straffskalan för köp av sexuella tjänster är fortsatt låg och fängelse döms sällan ut trots serieköp.

Därför yrkar Verdandi Skåne:

att Verdandi verkar för att straffskalan för köp av sexuella tjänster höjs med intentionen att fängelse i högre utsträckning döms ut.

att Verdandi verkar för att digital information, i större utsträckning, kan användas som bevis vid brott i syfte att kunna lagföra ansvariga.

Antagen av Verdandi Skånes distriktsstyrelse som sin egen 2023-10-23

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 7

Motion från Verdandi Skånes distrikt angående: Köp av sexuella tjänster

Motionären till motion 7 föreslår kongressen besluta:

att Verdandi verkar för att straffskalan för köp av sexuella tjänster höjs med intentionen att fängelse i högre utsträckning döms ut.

att Verdandi verkar för att digital information, i större utsträckning, kan användas som bevis vid brott i syfte att kunna lagföra ansvariga.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärernas beskrivning av hur de som säljer sex lever med stora risker och i stor utsatthet. De personliga tragedierna som ofta följer på att ha levt med ständiga övergrepp är otaliga. Till det kommer att köp av sexuella tjänster göder en ljusskygg bransch som ofta förknippas med människohandel.

Sedan 1999, då förbudet mot köp av sexuell tjänst trädde i kraft, är det enligt svensk lag straffbart att köpa sex. Straffskalan är böter eller fängelse i högst ett år. Den som utnyttjar att någon annan har tillfälliga sexuella förbindelser mot betalning gör sig skyldig till koppleri. Straffskalan för koppleri är fängelse i högst fyra år. Straffet för våldtäkt är lägst två och högst sex år. Är brottet att anses som grovt är straffet lägst fyra och högst tio år.

Från 1 juli 2018 finns en samtyckeslagstiftning som innebär att det är förbjudet att ha sex med en person som inte uttryckligen sagt ja eller aktivt visar att den vill delta. Att erbjuda ersättning för sexuella tjänster kan på många sätt ses som motsatsen till samtycke. Samtyckeslagstiftningen skulle därför kunna medföra att sexköpare döms för våldtäkt, eller oaktsam våldtäkt, i stället för sexköp. Tyvärr har endast ett fåtal domar fallit sedan samtyckeslagen trädde i kraft där bevisföringen gjort tydligt att gärningsmannen varit medveten om säljarens utsatta situation.

Förbundsstyrelsen anser att de straffsatser som finns i sexualbrottslagstiftningen är rimliga. Däremot menar förbundsstyrelsen att tillämpningen av lagstiftningen brister. Särskilt allvarligt är att återkommande brottslighet i form av köp av sexuella tjänster ofta inte leder till straffskärpning.

Den största bristen i hanteringen av förövare som köpt sexuella tjänster är att lagföringen är långsam vilket beror på att polisen inte prioriterar denna typ av brottslighet. Mer resurser och längre preskriptionstider skulle med säkerhet leda till fler fällande domar.

Det stora problemet i samhället är att många män tar sig rätten att utnyttja andras kroppar mot betalning. För att komma till rätta med detta måste skolan och samhället ta ett större ansvar för att tydliggöra det avskryvda i köp av sexuella tjänster. Det förebyggande arbetet är

försummat idag och måste öka i betydelse. Den som blivit dömd för begångna sexualbrott måste också erbjudas vård och möjligheter att ändra sitt beteende. Så här skriver vi i Verdandis nyligen antagna kriminalpolitiska program: ”Målsättningen med att bestraffa för begångna brott måste vara att den som fälls för kriminella handlingar anpassas till ett hederligt liv och får en chans att starta om sitt liv”.

Enligt vad förbundsstyrelsen inhämtat är det redan idag möjligt att använda digital information, till exempel swish-betalningar och sms, som bevis vid denna typ av brottslighet.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att avslå motionen, samt

att Verdandi ska verka för att mer resurser tillförs polisens arbete mot sexualbrott,

att preskriptionstiderna för brottet köp av sexuell tjänst förlängs och

att återkommande brottslighet ska leda till straffskärpning

MOTION NR 8.

Ett sjukt system

Försäkringskassan och arbetsförmedlingens arbetssätt har under många om varit ifrågasatt. Där de som har det största behovet av att samhällets stöd borde vara utformade så att de ger mesta möjliga stöd blir i verkligheten något helt annat. Så här skriver försäkringskassan på sin hemsida: "Om du blir sjuk eller har en arbetsskada och blir långvarigt sjuk så bedöms du efter en rehabiliteringskedja. Där bedömningen grundar sig på de att de första 90 dagarna om du inte kan utföra ditt vanliga arbete eller ett annat tillfälligt arbete hos din arbetsgivare. Efter 90 dagar om du inte kan utföra något arbete alls hos din arbetsgivare och efter 180 dagar kan du få sjukpenning om du inte kan utföra något vanligt förekommande arbete på arbetsmarknaden. När Försäkringskassan gör en bedömning om en person skulle klara av ett annat arbete på arbetsmarknaden sätts personens medicinska förutsättningar i relation till kraven i olika yrkesgrupper. På arbetsförmedlingens hemsida finns en förteckning över dessa yrkesgrupper. Yrkesgrupperna innehåller yrken, yrkesinriktningar och yrkesroller och beskriver de fysiska och psykiska krav som ställs för att utföra arbete inom de olika grupperna. Din arbetsförmåga bedöms olika beroende på hur länge du varit sjuk. Det här kallas rehabiliteringskedjan." Rehabiliteringen utgår inte utifrån hur du ska kunna klara av ett arbete bara utifrån hur många dagar du varit sjukskriven. Inte hur du ska kunna få rehabilitering för att klara ett arbete. Den lista som arbetsförmedlingen har är inget verktyg för att rehabilitera utan för vilka arbeten det finns på ordinarie arbetsmarknad. Ett av de "roliga exemplen" de har är att klumpa ihop en bagare med en målare. Deras arbetssituation bedöms tydligen lika. Arbetsförmedlingens uppdrag är enligt deras hemsida: "Vårt uppdrag handlar i grunden om att bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. En viktig uppgift för oss är också att rusta dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. På så sätt bidrar vi till att förhindra utslagning och öka sysselsättningen." Båda myndigheternas uppdrag känns som ett hån för dem som är sjuk. Rehabilitering på riktigt beskrivs inte alls, utan det är endast en byråkratisk beskrivning av sina uppdrag.

I våra verksamheter möter vi många som befinner sig i den situationen att de kastas mellan olika myndigheter utan att få någon hjälp på riktigt. Ingen riktig rehabiliteringskedja görs.

Förutom sin sjukdom så handlar det också om ekonomin hur man ska kunna överleva om man inte längre har någon sjukskrivning, där a-kassan kanske är slut och att det till slut bara är försörjningsstöd som gäller. Är du gift eller sambo får den enskilde troligtvis inget försörjningsstöd därför att den andre personen har för hög inkomst.

Verdandi behöver än mer engagera sig i frågorna om hur arbetsförmedling och Försäkringskassan fungerar och driva på för att förändra det förnedrande system som är i dag. Deras verksamhet styrs av de regleringsbrev som regeringen beslutar, vilket visar att det är politiska beslut som styr deras verksamhet.

Vi föreslår kongressen besluta:

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att opinionsbilda om de konsekvenser som dagens orimliga system som arbetsförmedling och Försäkringskassan arbetar utefter.

att uppvakta riksdagsledamöter för att få en förändring till stånd.

Maria Koski

**Motionen antagen på Verdandi Örebro läns halvårsmöte,
Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin, sekreterare**

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 8

Motion från Verdandi Örebro distrikt angående: Ett sjukt system

Motionären till motion 8 föreslår kongressen besluta:

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att opinionsbilda om de konsekvenser som dagens orimliga system som arbetsförmedling och Försäkringskassan arbetar utefter.

att uppvakta riksdagsledamöter för att få en förändring till stånd.

Förbundsstyrelsen instämmer i kritiken mot de försämringar som genomförts i välfärdssystemet vid långvarig sjukskrivning och arbetslöshet samt de konsekvenser det innebär för enskilda människor att falla mellan stolarna på grund av glapp som finns i systemen mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt socialtjänsten.

Motionärerna anser det viktigt att rehabilitering ska vara en självklar del i vårdkedjan. Förbundsstyrelsen instämmer i kravet och menar att människor som drabbas av sjukdom måste ha rätten att få vara sjuka och erbjudas rehabilitering.

Förbundsstyrelsen vill att Verdandi fortsatt är en stark röst för dessa grupper och kräver att välfärden fungerar, omfattar alla och att ingen lämnas utanför. Verdandi ska stå upp för trygga, goda och allmänna ersättningar från trygghetssystemen. Ersättningarna i trygghetssystemen ska vara rimliga och tillräckliga för att kunna leva ett värdigt liv. Medborgare i Sverige ska kunna lita på att vi klarar vardagens bekymmer när vi blir sjuka, arbetslösa och äldre. Ingen ska behöva riskera att falla mellan stolarna i det Sverige vi vill se.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionen.

MOTION NR 9.

Den sociala kraschen

Den sociala kraschen i vårt samhälle är märkbar, ett alarmerande sätt ställs människor utanför den sociala välfärden och en total misär blir tydligare och tydligare för varje dag. Verdandidistriktet i Örebro län kan inte överksamma titta på hur människor blir hemlösa utan pengar till mat och inte minst mista sitt arbete på grund av den sittande regeringen. Det samhälle som skapats fram tills nu är ett samhälle där de som har det bäst fått det ännu bättre och de sämst ställda kämpar ännu hårdare för sin överlevnad. Det samhälle som byggts upp under lång tid raderas nu av den Sverigedemokratiskt ledda regeringen i en sällan skådad takt. Fattigdomen ökar över hela landet med några få undantag och varken bidrag eller löner eller pensioner räcker för ett dragligt rättvist liv för allt för många.

Vi föreslår kongressen besluta:

- att** socialförsäkringarna återställs med omedelbar verkan.
- att** pensionerna ses över av regeringen så en större rättvisa skapas.
- att** ersättningen för de som inga inkomster har ses över och förenklas.
- att** A-kassan och sjukförsäkringen ses över så att en skälig ersättning utgår.
- att** förbundsstyrelsen får i uppdrag att driva ovanstående frågor.

Verdandi Örebro läns distriktsstyrelse

**Motionen antagen på Verdandi Örebro läns halvårsmöte,
Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin, sekreterare**

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 9

Motion från Verdandi Örebros distrikt angående: Den sociala kraschen

Motionären till motion 9 föreslår kongressen besluta:

- att** socialförsäkringarna återställs med omedelbar verkan.
- att** pensionerna ses över av regeringen så en större rättvisa skapas.
- att** ersättningen för de som inga inkomster har ses över och förenklas.
- att** A-kassan och sjukförsäkringen ses över så att en skälig ersättning utgår.
- att** förbundsstyrelsen får i uppdrag att driva ovanstående frågor.

Förbundsstyrelsen instämmer i slutsatsen att samhället på grund av politiska beslut blir allt mer ojämlikt och att människor riskerar ett långvarigt utanförskap och försämrade livsvillkor vid livets olika händelser som till exempel sjukdom, arbetslöshet och bostadslöshet. Verdandi kräver ett jämlikt samhälle där allas rätt till ett liv i värdigställs i motionen stämmer väl överens med Verdandis gjorda ställningstaganden.

Motionärerna föreslår att pensionerna ses över av regeringen. Förbundsstyrelsen konstaterar att Verdandi idag har svårt att påverka sittande regerings politik. Samtliga partier är dock representerade i riksdagens pensionsgrupp och förbundets krav på rättvis pension kan därmed framföras genom opinionsbildning.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

- att** bifalla motionens första, tredje, fjärde och femte att-sats, samt
- att** anse motionens andra att-sats besvarad.

MOTION NR 10.

Digitalt utanförskap

Många har drabbats av den nya sjukdomen digitalt utanförskap och allra mest drabbas de äldre invånarna som i vissa lägen ställs hel utanför det svenska samhället. Även andra grupper har bekymmer med att hantera den digitalisering som pågår inom alla samhällsområden.

Händelserna är många men några kan vi ge exempel på i vår skrivning. Vi börjar med den farligaste och det är naturligtvis sjukvården som med ett dåligt digitalt system ställer människor i svåra lägen där man inte når den vård man behöver. Vi har fortfarande telefoner men de hänvisar till 1177 som fungerar dåligt när man söker vård.

Digitaliseringen drabbar också den kommunala invånaren när det gäller personlig service och här har vissa kommuner anställt en digital tjänsteperson som kan hjälpa de som behöver.

Det finns många fler problem för den som inte klarar den digitala hysterin som naturligtvis är nödvändig men allt för snabb för den äldre invånaren men även för andra.

Med detta som bakgrund föreslår Verdandidistriktet i Örebro:

att förbundsledningen verkar för en förbättrad utbildning när det gäller digitalisering och att Verdandi tar frågan till alla sina avdelningar där utbildningar kan ske tillsammans med andra föreningar samt stöd av Verdandis förbundsledning.

att förbundsledningen får i uppdrag att driva frågan mot politiska partier.

Motionen antagen av Verdandis Örebro läns distriktsstyrelse Verdandi Örebro län

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 10

Motion från Verdandi Örebro distrikt angående: Digitalt utanförskap

Motionären till motion 10 föreslår kongressen besluta:

att förbundsledningen verkar för en förbättrad utbildning när det gäller digitalisering,

att Verdandi tar frågan till alla sina avdelningar där utbildningar kan ske tillsammans med andra föreningar samt stöd av Verdandis förbundsledning.

att förbundsledningen får i uppdrag att driva frågan mot politiska partier.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärernas beskrivning av effekterna av det digitala utanförskapet.

Det digitala utanförskapet i samhället är en fråga Verdandi följt och engagerat sig i under lång tid, särskilt i samarbete med EAPN där Verdandi är medlemmar. Så sent som i mars 2024 har Verdandi lyft frågan om kravet på åtgärder mot det digitala utanförskapet och mot sårbarheter i de digitala systemen i regeringssamaråd på Statsrådsberedningen.

Verdandi är aktiva i Kontantupproret som samlar en rad organisationer som verkar för att kontanter ska kunna användas som betalningsmedel överallt i samhället. De senaste åren har det blivit allt vanligare att butiker, caféer, restauranger och evenemang är "kontantfria". Det innebär att människor som saknar bankkort, swish, bank-ID och kanske även ett bankkonto helt stängs ute från stora delar av samhällsgemenskapen. Nu finns en utredning tillsatt som förhoppningsvis kommer att utöka rätten att använda kontanter som betalningsmedel. Det är en rättvisefråga som berör många av dem som är med i Verdandis verksamheter.

I dag lever sex procent av befolkningen på ett eller annat sätt i ett digitalt utanförskap och för många är det svårt att hänga med i den digitala utvecklingen. Många tusen människor i vårt land använder sällan eller aldrig internet och bland dessa finns framförallt en del av de äldre, personer med funktionsnedsättning eller de som lever i hushåll med låga inkomster. Staten, regioner och kommuner har ett stort ansvar för att sätta in åtgärder mot den digitala klyftan och de konsekvenser den medför för människor. Att utbilda och stödja fler att använda internet är en demokratisk angelägenhet. Många av kommuners och regioners tjänster kräver att man som medborgare har ett bank-id för att exempelvis logga

in på kommunens webbsidor eller för att boka en läkartid på 1177. Det är alltså inte staten som tar ansvar för tillgången, utan det är avhängigt privata bankers system. Det är dags att bryta utvecklingen och säkerställa att samhällets digitalisering kommer alla invånare till del. Det är en demokratisk rättighet att kunna ta del av samhällets service på lika villkor. Kommuner, regioner och stat har en viktig roll i att stävja det digitala utanförskapet, inte minst att digitaliseringen också omfattar personer som sällan eller aldrig använder internet.

En annan svårighet för vissa invånare är att få en e-legitimation, vilket i princip är en förutsättning för att digitalt kunna följa sitt barns skolgång, lämna in ansökningar till kommunen, boka en tid på en vårdcentral eller initiera ärenden hos statliga myndigheter. Detta hinder har inte minst blivit tydligt i samband med mottagande av nyanlända till Sverige, bland annat från Ukraina. Det vilar ett stort ansvar på staten att säkerställa att något så fundamentalt som uppkoppling eller möjligheten att identifiera sig digitalt aldrig hindrar någon från att utöva sina rättigheter och digitalt delta i samhällslivet. Frågan om digitalt utanförskap är flerdimensionell och handlar inte bara om infrastrukturella förutsättningar. Ett förbättringsområde är att digitala tjänster behöver vara enhetligt och tydligt utformade så att de kan användas av alla människor. Det är en gemensam angelägenhet för kommun, region och stat att samlas kring. I grunden handlar det om att göra det enklare för alla att ha kontakt med myndigheter, kommuner och regioner. Det är alldeles för svårt för den enskilde att navigera i det offentliga Sverige.

Verdandi anser att en digital inkludering måste utgå från ett antal grundläggande principer:

- Frivillighet: till dess att nedanstående faktorer kan garanteras alla i samhället måste den digitala tekniken vara ett frivilligt val.
- Resurser: tillgång till ekonomiska förutsättningar för att ha råd med adekvat utrustning över tid.
- Alternativ: måste alltid kunna tillhandahållas av samhället och utan extra kostnader för den enskilde.
- Kompetens: tillgång till rätt kunskap och instruktioner för att kunna hantera tekniken, utrustningen och programvaran.
- Teknik: tekniska lösningar och hårdvara (datorer, mobiler mm) tillverkade utifrån ett användarperspektiv.
- Tillit: säkerheten för användaren måste kunna garanteras för att skapa motivation och förtroende för att vilja använda den digitala tekniken.

Förbundsstyrelsen anser att Verdandi ska fortsätta sitt arbete med att uppmärksamma den digitala klyftan i samhället, kräva åtgärder från stat, regioner och kommuner att motverka sårbarheter i det digitala landskapet som drabbar enskilda individer.

Förbundsstyrelsen uppmanar Verdandis avdelningar att delta i de utbildningar i ämnet som anordnas av studieförbunden. Förbundsstyrelsen ger också i uppdrag till förbundskansliet att producera att kunskaps- och påverkansmaterial som sprids i organisationen som underlag för studiecirklar, diskussions- och påverkansgrupper i Verdandi.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla första att-satsen och

att anse andra att-satsen besvarad.

MOTION NR 11.

Starkare straffrättsligt skydd mot hatbrott

Hatbrott är ett allvarligt angrepp på de mänskliga rättigheterna. Att begå hatbrott är en handling som djupt strider mot principen om alla människors lika värde. Definitionen av ett hatbrott är att gärningspersonen utför angreppet på grund av sin negativa inställning till vissa egenskaper så som etnicitet, hudfärg, ras eller nationalitet, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller liknande omständighet. Samtliga dessa grunder finns också med i diskrimineringslagen, men det gör även funktionsnedsättning. Men märkligt nog saknas begreppet funktionsnedsättning i en rad av juridiska regler och lagar, t ex brottsbalkens regler om olaga diskriminering, hets mot folkgrupp eller i straffskärpningsregeln. Därmed blir inte personer med funktionsnedsättning skyddade mot hatbrott. Det är mycket märkligt och motsägelsefullt att lagstiftningen skyddar vissa grupper som riskerar att diskrimineras i vardagen, men samtidigt inte ger motsvarande skydd till alla grupper i fråga om brott där gärningen motiverats av just personens egenskaper. Sverige har varit ett föredöme på området då fler grupper fått ett stärkt straffrättsligt skydd, t ex transpersoner. Könsidentitet och könsuttryck ingår nu i listan över skyddade grunder – men funktionsnedsättning saknas fortfarande. Brottsförebyggande rådet konstaterar att personer med funktionsnedsättning riskerar att utsättas för våld och hatbrott i högre utsträckning än andra. Organisationen Friends visade i en rapport från 2021 att funktionsnedsättning är en vanlig grund för nedsättande kommentarer och mobbning i skolan. Dessutom visar en stor europeisk studie att kvinnor med funktionsnedsättning löper högre risk än andra kvinnor att utsättas för olika former av våld. Avsaknaden av ett straffrättsligt skydd mot hatbrott får allvarliga konsekvenser för hur brott mot personer med funktionsnedsättning utreds och rubriceras. När begreppet funktionsnedsättning saknas i lagstiftningen om hatbrott skapas inga resurser för att inhämta statistik eller bekämpa förekomst av brotten. Det betyder exempelvis att det inte görs några undersökningar som förklarar varför personer med funktionsnedsättning oftare utsätts för överfall, våld eller rån, än personer utan funktionsnedsättningar. Om funktionsnedsättning ingår i den straffrättsliga regleringen kommer det att finnas bättre möjligheter att samla in statistik om hur dessa brott yttrar sig. Då blir det också lättare att arbeta förebyggande för att förhindra att sådana brott begås. Inför valet 2022 genomförde tidningen Brottsoffer (utges av Brottsofferjouren Sverige) en enkät där man bland annat ställde frågan: ”Bör motivhatbrotten i 29 kap 2 § 7 p i Brottsbalken utvidgas till att omfatta även personer

med någon form av funktionsnedsättning?” Alla partier, utom Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna svarade ett klart JA på den frågan. Socialdemokraterna såg ingen anledning att i dagsläget ändra lagstiftningen.

Jag kräver:

att förbundsstyrelsen får i uppdrag att verka för att en bred översyn görs av hela det straffrättsliga skyddet för personer med funktionsnedsättning.

att förbundsstyrelsen får i uppdrag att verka för att lagstiftningen skärps så att personer med funktionsnedsättningar skyddas mot hatbrott.

Borlänge 2023-12-08

Verdandi Dalarna/Annakari Berglund

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 11

Motion från Verdandi Dalarnas distrikt angående: Starkare straffrättsligt skydd mot hatbrott

Motionären till motion 11 föreslår kongressen besluta:

att förbundsstyrelsen får i uppdrag att verka för att en bred översyn görs av hela det straffrättsliga skyddet för personer med funktionsnedsättning.
att förbundsstyrelsen får i uppdrag att verka för att lagstiftningen skärps så att personer med funktionsnedsättningar skyddas mot hatbrott.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärens beskrivning av det orimliga i att inte personer med funktionsnedsättning omfattas av ett starkare straffrättsligt skydd, inte minst avseende samlingsbegreppet hatbrott. Förbundsstyrelsen ser, liksom motionären, med oro på att ett svagt skydd för gruppen gör att särskilt utsatta medmänniskor utsätts än mer.

Förbundsstyrelsen anser att hatbrotts-lagstiftningen ska utvidgas till att även gälla personer med funktionsnedsättning. Förbundsstyrelsen anser vidare att det är av största vikt att samtidigt försvara de övriga grupper som idag omfattas av lagstiftningen och som beskrivs i motionens inledande stycke. Vi ser idag ett hårdnande samhällsklimat och ökade angrepp på dessa grupper – inte minst på sociala medier från bland annat SD-politiker.

I ”Luckor i lagen, rapport inför valet 2022” beskriver samarbetsorganisationen Funktionsrätt Sverige, där 52 funktionsrättsförbund är medlemmar, vikten av en bred översyn av det rättsliga skyddet för personer med funktionsnedsättning.

Vid sidan av det som nämns i motionen beskriver man i rapporten också att i Norge omfattas funktionsnedsättning av skydd mot hatfulla yttringar i lag. Vidare pågår en översyn inom EU för att stärka skyddet för personer med funktionsnedsättning.

Förbundsstyrelsen vill samtidigt hänvisa till vårt nyligen antagna kriminalpolitiska program där vi för en tydlig argumentation mot generellt hårdare straff men också öppnar för att straffskärpningar ibland kan vara befogade.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionen i sin helhet, samt
att Verdandis arbete i denna fråga ska ske i nära samarbete med Funktionsrätt Sverige.

MOTION NR 12.

Jämställdhetsstrategier i kommunerna

I många strategier, målbeskrivningar, policys för såväl myndigheter, regionala organ som kommuner nämns jämställdhet som en av drivkrafterna för tillväxt, sysselsättning och entreprenörskap. Men alltför ofta stannar det bara vid ord på papper, som många gånger hamnar i skrivbordslådor, hos såväl politiker som hos professionen. Ett sätt att göra verklighet av de fina orden är att börja arbeta med konkreta strategier för mer jämställda kommuner och regioner. Exempel på områden där jämställdhetsstrategier skulle kunna arbetas fram är:

- Det politiska systemet
- Utbildning
- Social omsorg
- Barnomsorg
- Bostadsförsörjning
- Säkerhet och trygghet

Det finns några goda exempel, t ex Örebro. Örebro kommun ska vara en jämställd kommun med utgångspunkt i de nationella målen för jämställdhetspolitiken: kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Man konstaterar att om kommunen ska bli en attraktiv stad att leva, jobba och utvecklas i för alla människor så måste kvinnor, män, flickor och pojkar, ha samma möjlighet till utveckling. En jämställd stad och region lockar till sig fler människor och skapar ytterligare förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling. Det handlar i grunden om att ge unga, vuxna, och äldre människor samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det handlar om hur vi som kommun och kommunkoncern utformar våra verksamheter, hur vi agerar som arbetsgivare och hur vi påverkar samhället i stort. Man kan också hänvisa till The Council of European Municipalities and Regions (CEMR) europeiska deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå: ”Genom sin närhet till befolkningens vardagsliv utgör kommuner och regioner de politiska nivåer som har bäst förutsättningar att både bekämpa ojämställdhet och förhindra att den blir bestående, och att verka för ett samhälle som inte bara är formellt utan även reellt jämställt. Genom sina befogenheter och samarbete med hela skalan av lokala aktörer kan de genomföra konkreta åtgärder för att främja jämställdhet.” En kommun kan också låta hela sitt budgetarbete genomsyras av jämställdhetsperspektivet. Det kan gälla sådant som representation av kvinnor och män i olika budgetbeslutsforum, normer, av s k gender budgeting visar att resursfördelningen i offentliga budgetar är ojämställd och gynnar män.

Mäns behov, prioriteringar och aktiviteter väger ofta tyngre än kvinnors när begränsade resurser ska fördelas mellan olika utgiftsområden.

Vi kräver därför att:

att Förbundsstyrelsen initierar ett arbete för att, på olika politiska arenor och i olika myndighetskontakter, driva frågan om införandet av konkreta jämställdhetsstrategier. Det kan röra sig om att stötta avdelningar och distrikt i uppvaktningar, samtal med lokala politiska företrädare, det kan röra sig om att anordna seminarier och utbildningar för såväl lokala politiker som för egna medlemmar i jämställdhetsfrågor, det kan röra sig om att samla fakta och argument kring jämställdhetsarbete.

Borlänge 2023-12-08

Verdandi Dalarna/Annakari Berglund

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 12

Motion Verdandi Dalarnas distrikt angående: Jämställdhetsstrategier i kommunerna

Motionären till motion 12 föreslår kongressen besluta:

att Förbundsstyrelsen initierar ett arbete för att, på olika politiska arenor och i olika myndighetskontakter, driva frågan om införandet av konkreta jämställdhetsstrategier. Det kan röra sig om att stötta avdelningar och distrikt i uppvaktningar, samtal med lokala politiska företrädare, det kan röra sig om att anordna seminarier och utbildningar för såväl lokala politiker som för egna medlemmar i jämställdhetsfrågor, det kan röra sig om att samla fakta och argument kring jämställdhetsarbete.

Motionärerna har rätt i att jämställdhet ofta nämns i planer och strategier men inte så ofta får genomslag i verkligheten. Arbetet för jämställdhet har drabbats av välviljans förbannelse i form av att (nästan) ingen säger sig vara emot men få verkliga reformer genomförs.

Förbundsstyrelsen delar också den uppfattning som enligt motionärerna genomsyrar jämställdhetsarbetet i Örebro kommun. Det är uppenbart att en kommun som erbjuder lika villkor för kvinnor och män, för flickor och pojkar också ökar sin attraktionskraft. Det är på lokal nivå – i en kommun eller i en stadsdel – som arbetet för jämställdhet kan få mest genomslag.

Särskilt viktigt är det att ifrågasätta resursfördelningen som av slentrian eller tradition utgår från mannen som norm och därmed missgynnar kvinnor. Det finns alltså ingenting i motionen som förbundsstyrelsen har en avvikande uppfattning om. Samtidigt är det i första hand ett ansvar för politiska partier att besluta om konkreta jämställdhetsstrategier och att ta steg i riktning mot mer jämställda kommuner och regioner. Verdandis bidrag kan och bör vara att stötta, opinionsbilda och påverka ansvariga beslutsfattare.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen:

att besluta att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att uppdatera vårt material ”Inställd på jämställd” som kan användas för påverkansarbete för jämställdhetsstrategier i kommuner och regioner och att därmed anse motion 12 besvarad.

MOTION NR 13.

Konsumenträtt nu och i framtiden

Konsumenträtten måste stärkas. Vi lever i ett genomkommersialiserat samhälle där konsumenterna hela tiden är i underläge. Vi utsätts för en aggressiv marknadsföring på snart alla områden.

Lånemarknaden bedriver en aggressiv marknadsföring hur enkelt det är att ta lån och döljer de verkliga kostnaderna i det finstiltla. Inte ens barn är skyddade. De oerhörda mängder av spel som finns överallt i den digitala världen och där man behöver köpa till olika saker i spelet för att kunna fortsätta spela är försåtligt och kan leda till stora kostnader. Spelmarknaden försöker skapa drömmen om stora vinsten och leder istället ofta till stora skulder som blir svåra att betala och som kan leda till en mänsklig katastrof.

Regeringen minskar drastiskt anslagen till föreningslivet hos Konsumentverket, vilket leder till att förutsättningarna för enskilda att få stöd minskar. Många kommuner minskar också på sin konsumentvägledning och tar bort konsumentvägledarna. Nuvarande lagstiftning behöver ses över både när det gäller marknadsföring och konsumentlagen. Det behövs en folkbildningskampanj i konsumentfrågorna.

Vi föreslår kongressen besluta:

att med kraft driva konsumentfrågorna utifrån motionens intentioner.

Åse Sundqvist

Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin

**Motionen antagen av Verdandis Örebro läns distriktsstyrelse
Verdandi Örebro län**

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 13

Motion från Verdandi Örebro distrikt angående: Konsumenträtt nu och i framtiden

Motionärerna till motion 13 föreslår kongressen besluta:

att med kraft driva konsumentfrågorna utifrån motionens intentioner.

Motionärerna lyfter att konsumenter – inte minst barn och unga – riskerar en livslång skuldsättning på grund av företags aggressiva marknadsföring samt att förutsättningar för människor att få konsumentstöd och vägledning har minskat på grund politiska beslut. Motionärerna ställer därför krav på att lagstiftning inom konsument- och marknadsrättsliga områden ses över för att tillgodose konsumenternas rättigheter samt att en folkbildningskampanj i konsumentfrågor genomförs.

Förbundsstyrelsen instämmer helt i kritiken mot de politiska försämringar som sittande regering aktivt bedriver inom det konsumenträttsliga området. Förbundet är sedan en tid tillbaka medlemmar i Sveriges Konsumenter och samarbetar redan nu med andra i dessa frågor. Även Sveriges Konsumenter har dessvärre allvarligt drabbats av regeringens bidragsslakt som fått konsekvensen att organisationens hela verksamhetsbidrag kommer att dras in 2025. Verdandi fortsätter dock att tillsammans med Sveriges Konsumenter bedriva opinion inom konsumentområdet.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionen.

MOTION NR 14.

En arbetsförmedling värd namnet

Den aktiva arbetsmarknadspolitiken har varit en viktig del av den svenska modellen och en viktig pusselbit till att näringslivet kunnat få tillgång till utbildad personal. Målet har varit att tiden från att ha blivit arbetslös till ett nytt arbete ska vara så kort som möjligt. När hela branscher ibland hamnat i gungning eller stora industrier på små orter har lagts ned, har den aktiva arbetsmarknadspolitiken kunnat hjälpa människor och hela bygder att ställa om till en ny verklighet. Den statliga arbetsförmedlingen har helt enkelt varit en viktig del av den svenska modellen. Sedan ett antal år tillbaka har dock den svenska modellen för arbetsmarknadspolitik havererat. Privata aktörer och privata coachförmedlingar har tagit över. Vi har släppt in vinstintressen och allmänt ”flum” i det en gång så välfungerande systemet. Det olycksaliga borgerliga experimentet med vår arbetsmarknadspolitik bör omedelbart avslutas och ersättas med en arbetsmarknadspolitik värd namnet. En fungerande arbetsförmedling kan även spela en viktig roll i integrationen och för social rättvisa i samhället. En samhällskontrollerad arbetsförmedling kan möta medborgarens behov på ett effektivt sätt. Det kan handla om bland annat lärlingsplatser, matchning utifrån exempelvis utbildningsbakgrund i hemlandet, men också andra insatser utifrån individens behov såsom utbildning i läs- och skrivförståelse, allmän samhällskunskap och kompletterande yrkesutbildningar. Det är förstås viktigt att Arbetsförmedlingen och andra arbetsmarknadspolitiska insatser ges goda villkor och tillräckliga resurser. Alla insatser ska ske i överenskommelse med den arbetslöse. Hen ska alltid tas på allvar och få ett stöd som leder vidare ur arbetslösheten.

Med anledning av detta kräver Verdandi Botkyrka:

att Verdandi opinionsbildar för en återgång till en samhällskontrollerad arbetsmarknadspolitik i statlig regi.

att Verdandi opinionsbildar för att privata vinstdrivande aktörer (coacher med mera) inte ska finnas i den svenska arbetsmarknadspolitiken.

att Verdandi opinionsbildar för en arbetsmarknadspolitik som utgår från individens behov och alltid med syftet att insatserna ska leda till en anställning på arbetsmarknaden.

att Verdandi opinionsbildar för att arbetsmarknadspolitiken ska ses som ett viktigt redskap för integration och social rättvisa i samhället.

att Verdandi kräver större ekonomiska resurser till insatser för att arbetslösa ska komma ur arbetslösheten.

Styrelsen i Verdandi Botkyrka

Motionen antogs av styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt den 8 november 2023 och vid höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt den 6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 14

Motion från Verdandi Stockholms distrikt angående: En arbetsförmedling värd namnet

Motionären till motion 14 föreslår kongressen besluta:

att Verdandi opinionsbildar för en återgång till en samhällskontrollerad arbetsmarknadspolitik i statlig regi.

att Verdandi opinionsbildar för att privata vinstdrivande aktörer (coacher med mera) inte ska finnas i den svenska arbetsmarknadspolitiken.

att Verdandi opinionsbildar för en arbetsmarknadspolitik som utgår från individens behov och alltid med syftet att insatserna ska leda till en anställning på arbetsmarknaden.

att Verdandi opinionsbildar för att arbetsmarknadspolitiken ska ses som ett viktigt redskap för integration och social rättvisa i samhället.

att Verdandi kräver större ekonomiska resurser till insatser för att arbetslösa ska komma ur arbetslösheten.

Förbundsstyrelsen instämmer till fullo i att en återgång till en samhällskontrollerad arbetsmarknadspolitik i statlig regi är till nytta för såväl individ som samhälle. Förbundsstyrelsen anser att Verdandi har en uppgift i att ständigt föra fram det perspektiv som ofta saknas i den allmänna debatten, nämligen underklassens behov av en arbetsmarknadspolitik som tillgodoser individens behov, samhällsnyttan och som stärker integrationen.

Resultatet av marknadiseringen av Arbetsförmedlingens uppgifter har inte visat sig tillgodose människors rätt till arbete utifrån förmåga eller fungerat som medel för integration och social rättvisa i samhället. Förbundsstyrelsen vill återupp-
rätta en statlig arbetsmarknadspolitik värd namnet och kräver att tillräckligt med ekonomiska resurser avsätts i statsbudgeten för en god arbetsmarknadspolitik.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionens första att-sats, samt

att med detta i övrigt anse motionen besvarad.

MOTION NR 15.

Det finns pengar

Dagligen hör vi rapporter om hur unga dras in i kriminalitet och lever i ett skuggsamhälle. Vi hör att allt fler barn och ungdomar inte klarar vare sig grundskolan eller gymnasiet. Vi hör om att gruppen som räknas till hemmasittare ökar, de som inte längre går till skolan. Förutsättningarna för att dessa ungdomar att komma in i på arbetsmarknaden eller återta sina studier är ytterst små. De tillhör de riskgrupper som lätt kan dras in i kriminalitet. De enda åtgärder vi hör från de som har den politiska makten är att öka kraven och sänka straffrättsåldern till ofattbara 13 år. Samhället tar inte sitt ansvar för att skolan skall vara för alla barn och som ger verkliga förutsättningar att klara grundskolan, komma in på rätt gymnasieutbildning för att vara väl förberedda för vuxenlivet. Under 80-talets stora ungdomsarbetslöshet genomfördes ett stort arbetsmarknadsprojekt för unga i Örebro som blev en förebild på många platser i Sverige. Det drevs gemensamt av LO och Örebro kommun. Verksamheten vände sig till alla unga som var arbetslösa. Kommunen fick tillgång till alla arbetsmarknadsmedel som var avsatta för gruppen, även det individuella stödet till ungdomarna, och kommunen sköt till det försörjningsstöd som gruppen var berättigad till. Sen fick ungdomarna anställning med lön. Varje ungdom fick en individuell plan utifrån vad man vill göra och vilka behov som den enskilde hade. Många olika verksamheter startades på ungdomarnas initiativ. Många gick ut i praktik eller i studier som sen ledde till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Erfarenheterna av verksamheten var goda och gav många bra resultat. Många utmaningar finns i dagens samhälle för våra unga som inte kommer in på arbetsmarknaden. Det är nu dags att skapa verkliga förutsättningar för att unga kommer i arbete, med en bra skola men också verksamheter som når de som har de allra största behoven. Det finns mycket pengar, det handlar bara att använda dem på rätt sätt och sätta dem i arbete för att förhindra att fler ungdomar hamnar i utanförskap. Gör samhället inget kommer kostnaderna bli än större och problemen svåra att göra något åt.

Jag föreslår kongressen besluta

att med kraft driva frågorna om sysselsättning och arbete för våra ungdomar.

Maria Holm

**Motionen antagen av Verdandis Örebro läns distriktsstyrelse
Verdandi Örebro län**

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 15

Motion Verdandi Örebro distrikt ngående: Det finns pengar

Motionären till motion 15 föreslår kongressen besluta:

att med kraft driva frågorna om sysselsättning och arbete för våra ungdomar.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärernas krav att Verdandi ska driva sysselsättningsfrågan för gruppen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS).

Motionärerna menar att samhället inte tar sitt ansvar för att unga ges rätt förutsättningar att klara grundskolan och att det därför finns risk för att många unga inte erhåller betyg för att komma in på gymnasiet vilket i sin förlängning kan leda till ett liv i kriminalitet och långvarigt utanförskap. Det är enligt motionärerna därför viktigt att unga ges verkliga förutsättningar att komma i arbete, en bra skola men också meningsfulla aktiviteter genom verksamheter.

Verdandi har under flera år drivit projekt om ungas rättigheter och möjlighet till självständig organisering med finansiellt stöd från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Under pandemin tog vi fram en metod för att sprida kunskap om ungas rätt till demokratiskt inflytande i samhället och över sin vardag som vi kallar "Unga frågar Unga". Metoden har genom olika projekt spridits över landet och effekten har visat sig vara god och unga har getts möjlighet till egenmakt i sitt lokala närområde. Metoden har vidareutvecklats i projektet "Demokratikompassen" och anpassats till gruppen UVAS.

Målgruppen UVAS är svår att nå och därför samverkar förbundet med till exempel samordningsförbund, kommunala aktivitetsstöd, arbetsmarknadsenheter och andra aktuella parter. På det sättet kan vi skapa kontakt med målgruppen och erbjuda dialog om metoden, vara ett bollplank och ge processtöd vid genomförandet av "Unga frågar Unga"/"Demokratikompassen".

Förbundsstyrelsen ser gärna att metoden "Unga frågar Unga" och "Demokratikompassen" sprids vidare inom och utanför förbundet samt att förbundet underlättar för målgruppen att organisera sig i förbundets befintliga verksamheter. Förbundet har också i ett tidigare ungdomsprojekt tagit fram en metodhandbok – "Tips & Skoj för barn- och ungdomsverksamheter" – som med fördel kan användas i samarbete med unga i våra egna verksamheter.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionen.

MOTION NR 16.**(behandlas tillsammans med motion 17)****Jobb först**

Arbetsmarknaden har väldigt lite anpassning för individer som inte har full arbetsförmåga. Detta trots kunskapen om alla fördelar som ett arbete medför. Att komma till egen försörjning är ett skydd mot långvarig fattigdom, socialt utanförskap och ger en ökad självkänsla. Fler och fler börjar prata om Jobb först, i samma anda som vi pratar om Bostad först. I begreppet inkluderas även de personer som inte har arbetsförmåga men som har fördelar av en sysselsättning.

Jag föreslår:

att Verdandikongressen beslutar att driva frågan om Jobb först.

Åse Sundqvist**Motionen antagen på Verdandi Örebro läns halvårsmöte,
Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin, sekreterare****MOTION NR 17.****(behandlas tillsammans med motion 16)****Metoden jobb först**

Vi har i många år arbetat i Sverige och nu har äntligen alla kommuner fått i uppdrag att jobba efter metoden Bostad först. Bostad först utgår från att man alltid ska behålla sitt boende. Så länge man betalar sin hyra, inte stör sina grannar och inte är en sanitär olägenhet. Det är likadant när det gäller arbete, att det finns många som står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden som behöver träna länge på att komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Där kan civilsamhället spela en stor roll. Därför vill vi pröva en tanke om att bilda ett projekt runt någonting som kallas för Jobb först. Utgångspunkten ska vara att du inte ska förlora ditt arbete utan att du ska kunna träna och träna och träna tills dess du faktiskt är på banan igen. Och det ska vara inom civilsamhällets ram och man ska ha en riktig lön och man ska kunna ha en lönebidragsanställning eller någonting annat i botten som gör att man får en avtalsenlig lön. Och det här ska pågå under ganska lång tid. Den här idén är ganska ny. Vi har inte testat den och vi har inte heller präntat ner den på papper,

så vi behöver fundera över den lite till. Därför vill jag motionera om att Verdandiförbundet tillsammans med intresserade avdelningar kan skapa ett projekt runt detta med Jobb först. Som en inspirationskälla ska vi använda metoderna i Bostad först.

Med hänvisning till ovanstående motionerar jag om:

att förbundet initierar ett projekt om Jobb Först.

Karin Johansson

Verdandi Nyköping

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 16 och 17

Motioner från Verdandi Örebro distrikt och Verandi Nyköping angående: Jobb först

Motion 16 från Verdandi Örebro distrikt föreslår kongressen besluta:

att Verdandikongressen beslutar att driva frågan om Jobb först.

Motion 17 från Verdandi Nyköping föreslår kongressen besluta:

att förbundet initierar ett projekt om Jobb Först.

Verdandi har mycket goda erfarenheter av metoden Bostad först. Genom att ge människor i utsatthet tillgång till en bostad utan att ställa stora krav på motprestationer ökar möjligheterna till att angripa de problem som lett till utslagning och ofta med skadligt bruk av droger, fattigdom och socialt utanförskap som följd.

Förbundsstyrelsen anser att samma resonemang bör kunna föras även när det gäller arbetsmarknaden. Alltför många har farit illa på dagens arbetsmarknad med höga prestationskrav och osäkra anställningar. Antalet anställda som får psykiska problem och svårigheter att klara av ett jobb har ökat de senaste tjugo åren. Rehabilitering och återgång till arbete underlättas inte av att dela in människor i arbetsföra/icke arbetsföra eller genom att fastställa personers arbetsförmåga i procentsatser.

Var och en innehar 100 procent av sin egen arbetsförmåga och det är arbetslivet som behöver anpassas efter individerna istället för tvärtom. Vi i Verdandi hävdar ofta att människor ska ges så många chanser som krävs för att kunna leva ett bra liv. Det borde naturligtvis också gälla på arbetsmarknaden.

Förbundsstyrelsen är därför odelat positiv till tankarna på att utveckla en modell som kan kallas Jobb först. För att ett projekt ska kunna sjösättas bör dock först frågan om finansiering vara löst.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motion 16, och

att med detta anse motion 17 besvarad.

MOTION NR 18.

Rastvakter obligatoriskt

Vi skriver med anledning av att kriminella nätverk aktivt värvar medlemmar bland barn i våra bostadsområden i norra Botkyrka. Det är helt enkelt förfärligt! Samhället behöver agera bestämt och på alla tänkbara sätt skydda våra barn mot aggressiva värvningskampanjer in i ett liv fyllt av våld, kriminalitet, brott och droger. Det som händer hos oss sker samtidigt på många andra platser runtom i landet. Vi har inte alla svar på vad som behöver göras för att stoppa rekryteringen av våra barn in i de kriminella nätverken. Här vill vi ta upp ett problem som vi ser hos oss och som enkelt kan åtgärdas. Vi hoppas att hela Verdandi håller med och vill driva frågan gentemot politiker och beslutsfattare. Vi saknar tillräckliga resurser för rastvakter på skolorna i Botkyrka och så ser det ut i hela Sverige, vi vet att kriminella nätverk aktivt rekryterar barn på skolgårdarna. Lärarkåren har fullt upp med sitt pedagogiska ansvar att ge våra barn och ungdomar kunskap som gör att de får en adekvat bildning som säkerställer att de är rustade för framtiden. De kan inte och ska inte lägga sina knappa resurser på att hålla ordning utanför klassrummet utan det måste någon annan göra. Samtidigt ser vi att skolorna drar ned på elevvårdsresurser och socialpedagoger, antagligen för att skolornas budgetar är ansträngda och resurserna inte räcker till för att trygga hela skolan och inte bara i klassrummet. Med anledning av det vill vi att Verdandi ska driva frågan om att det ska bli obligatoriskt enligt lag med skolvakter på alla landets skolor. Rastvakterna ska som en viktig uppgift hålla gängrekryterare borta från våra skolgårdar. Det innebär dels att samhället behöver skjuta till tillräckliga resurser för att vakterna ska kunna klara sin uppgift, och dels att ett säkerhetstänk behövs för att skydda mot hot och våld från gängen.

Med anledning av detta föreslår vi kongressen besluta att ge förbundsstyrelsen i uppdrag:

att verka för att skolvakter på alla landets skolor blir verklighet.

att alla skolvakter utbildas för att kunna fungera som grindvakter mot rekrytering av kriminella under skoltid.

att reformen innebär tillräckliga resurser och ett säkerhetstänk i syfte att skydda barn och anställda på landets skolor mot organiserad brottslighet och att staten går in och säkrar reformen ekonomiskt.

Styrelsen i Verdandi Botkyrka

Motionen antogs av styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt den 30 november 2023 och vid Höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt den 6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 18

Motion Verdandi Stockholms distrikt angående: Rastvakter obligatoriskt

Motionären till motion 18 föreslår kongressen besluta:

att verka för att skolvakter på alla landets skolor blir verklighet.

att alla skolvakter utbildas för att kunna fungera som grindvakter mot rekrytering av kriminella under skoltid.

att reformen innebär tillräckliga resurser och ett säkerhetstänk i syfte att skydda barn och anställda på landets skolor mot organiserad brottslighet och att staten går in och säkrar reformen ekonomiskt.

Förbundsstyrelsen delar motionärens ilska över hur kriminella gäng med olika metoder och på olika platser i samhället rekryterar barn och ungdomar till sina destruktiva led. När det dessutom sker i skolan, barnens och ungdomarnas dagliga arbetsplats, är det särskilt oroande. Det är Verdandis absoluta uppfattning att skolan ska vara en trygg och säker plats för alla elever.

Så här beskriver Skolverket elevernas rättigheter på sin hemsida: ”Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Eleverna ska kunna känna sig trygga i all verksamhet som anordnas av huvudmannen /.../ Det gäller både i den inre och yttre miljön i skolan. Det inkluderar även annan verksamhet än undervisning, som exempelvis skolmåltider och raster.”

Motsvarande andemening går igen i Barnkonventionen, svensk lag sedan 1 januari 2020, och i Arbetsmiljölagen som omfattar elever från förskoleklass till och med gymnasieskolan. Rektorn på skolan är ansvarig för att arbetsmiljölagen efterlevs.

Förbundsstyrelsen menar att det i dessa skrivningar finns ett tydligt ansvar för kommuner och skolledningar att skydda eleverna från att rekryteras till kriminella gäng. För att detta ska möjliggöras måste särskilt utsatta skolor få de personella resurser som krävs för att elevernas hela skoldag ska vara trygg.

Förbundsstyrelsen håller med motionären om att ett välfungerande arbete med rastvakter är ett sätt att öka elevernas trygghet under skoldagen och att ökad vuxennärvaro är ett skydd mot att unga dras in i kriminalitet. Men rastvakter är bara en del. Verdandi anser att elevhälsan måste stärkas liksom tillgången till specialpedagoger och andra vuxna i skolan som till exempel elevassistenter.

Samtidigt är det viktigt att inse att skolan inte är, och inte heller ska vara, en isolerad ö i samhället. Samverkan måste ske med socialtjänst, fritid, polis, civilsamhället med flera och är avgörande för att hindra

rekrytering av barn och unga till gängkriminalitet. Det förebyggande ansvaret att ta kamp mot kriminalitet åvilar hela samhället, vilket vi också skriver i vårt nyligen antagna Kriminalpolitiska program. De resurser som krävs för att stoppa rekrytering av unga till kriminella gäng måste tillföras och fördelas så att de kommer de mest utsatta, såväl skolor som barn och unga, mest till del. Förbundsstyrelsen menar att det är utifrån de här premisserna motionärens oro måste hanteras för att på riktigt möta den utsatthet som elever drabbas av i utsatta skolor. Rastvakter kan, och ska inte, ta över det ansvar som ligger på de rättsvårdande myndigheterna. Förbundsstyrelsen anser vidare att ett generellt krav på rastvakter inte är tillämpligt då behovet ser olika ut i olika skolor i landet. Vi anser heller inte att statliga medel i praktiken kan öronmärkas just för rastvakts-verksamhet.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att avslå motionen, samt

att Verdandiförbundet i alla sammanhang verkar för att stärka det förebyggande arbetet, i enlighet med motionssvaret, för ökad trygghet i skolan och för att motverka att unga dras in i kriminalitet.

MOTION NR 19.

Ökade resurser till förebyggande i alla delar i arbetet för barn och ungdomar i skolan

För att stärka elevhälsan måste skolan ges ökade resurser för att elevernas möjlighet att träffa skolsköterskan eller kuratorn i större omfattning. Då ungdomarna har liten tid att träffa skolsköterskan eller kuratorn när de mår dåligt så kan detta visa sig skapa en otrygghet som kan bli en ingång i kriminalitet, samtidigt så kan man upptäcka om annat stöd behöver sättas in tid. Idag kan hela skolgången bli förstörd för att man inte kan sätta in rätt resurser i tid. Tiden för elevernas möjligheter att träffa dessa personer har bara minskats, då deras arbetstider ute på skolorna har dragits ned markant i tid. Att satsa på dessa yrkeskategorier för våra barn och ungdomar är viktigt förebyggande arbetet för att stävja ungdomskriminaliteten samt att upptäcka funktionsvariationer i tid.

Verdandi Skåne yrkar:

att skolsköterskor och kuratorer får betydligt mer tjänstgöringstid ute på skolorna till våra barn och ungdomar.

att barn och ungdomarna får mycket högre tillgänglighet ute på skolorna än vad de har i nuläget med skolsköterska eller kurator.

Antagen av Verdandi Skånes distriktsstyrelse 2023-10-30

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 19

Motion från Verdandi Skånes distrikt angående: Ökade resurser till förebyggande i alla delar i arbetet för barn och ungdomar i skolan

Motionären till motion 19 föreslår kongressen besluta:

att skolsköterskor och kuratorer får betydligt mer tjänstgöringstid ute på skolorna till våra barn och ungdomar.

att barn och ungdomarna får mycket högre tillgänglighet ute på skolorna än vad de har i nuläget med skolsköterska eller kurator.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärens beskrivning av allvaret med den idag bristfälliga elevhälsan. Trots att Skolverkets upprepade granskningar bekräftar vår uppfattning kvarstår stora problem med elevhälsan. I Barnombudsmannens (BO) årsrapport till regeringen 2024 ”Hur dåligt måste man må egentligen. Samhällets insatser för att främja barns psykiska hälsa” riktas stark kritik mot dagens elevhälsa, bland annat gällande tillgänglighet, samverkan med och ansvarstagande av andra samhällsinsatser samt avseende det förebyggande hälsoarbetet. BO skriver: ”Det är barnets behov som ska styra hur stödet utformas och skolan har alltid ansvaret oavsett vilka stödinsatser andra aktörer ger.”

Problembilden delas nu även av regeringen som i mars 2024 tillsatte en utredning med uppdrag att ”stärka elevhälsan och skolans stödinsatser”. I sitt pressmeddelande skriver regeringen: ”Dagens elevhälsa räcker inte till. Relevanta stödinsatser sätts ofta in för sent och tillgången till dagens elevhälsa är ofta bristfällig och varierar stort mellan skolor.”

Enligt skollagen (2 kap §25, 26) ska elever från förskoleklass till och med gymnasieskolan ha tillgång till en elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt specialpedagog eller speciallärare.

Förbundsstyrelsen anser att det förebyggande arbetet med barn och unga i deras vardag (skolan) är centralt. Tidiga insatser är en avgörande faktor för att bland annat minska den psykiska ohälsan hos barn och unga, motverka utanförskap och för att, som motionären skriver, upptäcka funktionsvariationer och motverka kriminalitet.

BO har i sin rapport intervjuat barn som visar på såväl kritik mot, som förslag till förbättringar av, elevhälsan. Förbundsstyrelsen anser att elever är brukare i skolan och vill här dra en parallell till Verdandis demokratiarbete i bland annat ”Unga frågar unga” och våra metoder för ökat brukarinflytande. Vi anser att även elevernas

röster och synpunkter måste efterfrågas och tas tillvara för att bygga en välfungerande elevhälsa på varje skola.

I ljuset av ovan anförda anser förbundsstyrelsen att motionärens yrkanden är att lägga ribban alldeles för lågt. Vi kräver att alla skolor ska leva upp till skollagens skrivningar om tillgång till samtliga yrkesgrupper inom elevhälsan och att detta ska ske dels utifrån varje enskild elevs behov, dels utifrån varje skolas samlade behov.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta:

att avslå motionen, samt att verka för

att alla elever ska ha tillgång till en elevhälsa med de yrkesgrupper som skollagen säger,

att varje barn ska få de insatser av elevhälsan som det behöver,

att de resurser som behövs för att leva upp till skollagen tillförs skolornas huvudmän,

att varje skolas samlade behov ska styra resursfördelningen till elevhälsan.

MOTION NR 20.

Bekämpa hemlösheten

Vi i Verdandi har ett verktyg och en modell som är känd och som fungerar. Det kan spridas i andra Verdandi avdelningar/-föreningar/kretsar. Bostad Först i Örebro är ett sådant bra exempel.

Nu med den nya regeringen med det stoppade investeringsstödet, så byggs det inte så många små hyresrätter längre.

Verdandi Skåne yrkar:

att Verdandi tar fram studieinformation/studiematerial.

att Verdandi ordnar en konferens med utbildning i Bostad Först.

att Verdandi hjälper till att starta upp Bostad Först där det finns möjligheter till det runt om i Sverige där Verdandi har lämpliga föreningar, avdelningar, kretsar som kan vara aktuella.

att starta upp Bostad Först.

Antagen av Verdandi Skånes distriktsstyrelse som sin egen 2023-10-30

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 20

Motion från Verdandi Skånes distrikt angående: Bekämpa hemlösheten

Motionären till motion 20 föreslår kongressen besluta:

att Verdandi tar fram studieinformation/studiematerial.

att Verdandi ordnar en konferens med utbildning i Bostad Först.

att Verdandi hjälper till att starta upp Bostad Först där det finns möjligheter till det runt om i Sverige där Verdandi har lämpliga föreningar, avdelningar, kretsar som kan vara aktuella.

att starta upp Bostad Först.

Bostad först är en bostadsförsörjningsstrategi som ger människor i hemlöshet med någon form av stödbehov en möjlighet till permanent boende i egen lägenhet. Utgångspunkten är att man först får ett tryggt boende, sedan får personen det stöd som behövs för att boendet ska fungera. Det är en strategi som har visat sig fungera. Lägenheter till Bostad först tilldelas utanför ordinarie bostadsförmedling. Bostad först som metod ägs inte av Verdandi även om vi har avdelningar som mycket framgångsrikt bedriver ett arbete enligt denna strategi. Numera används Bostad först i ett stort antal kommuner i landet. Metoden är inte främst ägnad att bekämpa bostadsbrist i allmänhet utan är ett sätt att ge människor i hemlöshet eller utan eget kontrakt chansen att få tillgång till en egen bostad. Ansvaret för bostadsförsörjning för sina invånare har i första hand respektive kommun. Därtill kommer det nationella ansvaret för utformandet av regler, subventioner och system som gör att nybyggnation tar fart. Det är också på nationell nivå som bland annat ansvaret för skatteregler ligger. Numera har metoden fått ett sådant genomslag att såväl regeringen som Socialstyrelsen aktivt verkar för att Bostad först ska bli mer känt och användas av fler. Spridandet av och utbildning i metoden Bostad först bör enligt förbundsstyrelsen i första hand ske genom andra kanaler än Verdandis egna. Förbundsstyrelsen vill inte heller låsa fast kommande förbundsstyrelse till alltför många konferenser och utbildningar som ska genomföras under kongressperioden. Däremot anser förbundsstyrelsen att kunskap om Bostad först även fortsättningsvis bör förmedlas till förbundets medlemmar.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att överlämna till den nya förbundsstyrelsen att bestämma hur Bostad först kan förankras bättre i Verdandi, och att med detta anse motionen besvarad.

MOTION NR 21.

Bostadsmarknaden

Bostadsmarknaden i Sverige är inte rättvis och behöver ses över så att ungdomars möjligheter till ett första boende förbättras. Med dagens nybyggnadspriser är ett första boende i en sådan lägenhet oerhört svårt att förverkliga på grund av för höga kostnader. Det är naturligtvis alldeles för dyrt för äldre personer också men många äldre bor i större äldre lägenheter men vill ha mindre yta för att underlätta skötsel och inte minst städning av sin lägenhet. Om en vettig omfördelning av gamla och nya lägenheter kunde göras med viss reducering av hyran vid flytt till nya lägenheter skulle ruljangsen på hyresmarknaden öka. Det skulle betyda att större lägenheter blir lediga för unga familjer med barn men även för ensamstående som kanske planerar en framtida familjebildning.

Vi föreslår kongressen besluta:

att äldre personer som vill skaffa en mindre lägenhet får en viss reduktion på den mindre lägenheten i sitt nya boende.

att ett längre boende i den gamla bostaden krävs.

att kostnaden för bostadsbolagen täcks av de övervinster som i dag tas ut ur bolagen till aktieägare eller kommuner som äger bostadsbolag.

att Verdandis förbundsstyrelse verkar i motionens anda.

Dan-Åke Moberg

Lennart Eriksson

Motionen antagen på Verdandi Örebro läns halvårsmöte

Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin

Sekreterare

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 21

Motion från Verdandi Örebros distrikt angående: Bostadsmarknaden

Motionärerna till motion 21 föreslår kongressen besluta:

att äldre personer som vill skaffa en mindre lägenhet får en viss reduktion på den mindre lägenheten i sitt nya boende.

att ett längre boende i den gamla bostaden krävs.

att kostnaden för bostadsbolagen täcks av de övervinster som i dag tas ut ur bolagen till aktieägare eller kommuner som äger bostadsbolag.

att Verdandis förbundsstyrelse verkar i motionens anda.

Förbundsstyrelsen förstår tankarna bakom motionen och sympatiserar med idén att omsättningen på hyresmarknaden bör öka. Med det sagt ser förbundsstyrelsen stora problem med att införa ett nytt subventioneringssystem som kommer att leda till att bruksvärdessystemet på bostadsmarknaden urholkas. Det finns en risk att nya subventioner leder till ökad byråkrati och ett större regelverk som kommer att ta kommunernas tid och kostnader i anspråk. För Verdandi bör istället fokus ligga på att öka nybyggnationen, framförallt av hyresrätter med rimliga hyror. Investeringsstödet är ett bra sätt att stödja hyresrätter med rimliga hyror i lägen där marknaden inte levererar. Fler bostäder bör förmedlas genom bostadsförmedlingen. Och staten måste ta ett tydligare nationellt ansvar för både planeringen och finansieringen av bostadsbyggandet. I dessa frågor bör Verdandi fortsätta att verka tillsammans med andra, främst med Hyresgästföreningen.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att avslå motionen.

MOTION NR 22.

Folkbildningen

Långsiktigt stöd till folkbildningen (behandlas tillsammans med motion 23 och 24)

Senhösten 2023 är studieförbunden, folkhögskolorna och folkbildningen i Sverige under attack från politiskt håll. Den nuvarande regeringen med sitt stödparti föreslår en gradvis sänkning av statsbidraget. Förslaget innebär 250 miljoner mindre i budgeten till studieförbunden för 2024 följt av ytterligare sänkningar på 100 miljoner 2025 och 150 miljoner 2026. Det innebär endast cirka 1,3 miljarder kronor till studieförbunden totalt sett 2026, jämfört med 1,8 miljarder kronor 2023. Räknar man med inflationens urholkning av pengarnas värde, är minskningen så stor att den hotar studieförbunden existens så som vi känner dem idag. Det handlar alltså om politiska beslut som hotar att kväva aktiviteterna i landets studieförbund. Vad innebär det, enligt Folkbildningsrådet? Vad gjorde studieförbunden för pengarna under 2022?

- Man hade verksamhet i landets samtliga 290 kommuner.
- De arrangerade drygt 107 000 studiecirkelar under året.
- De hade 36 000 deltagare i insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden.
- De genomförde drygt 176 000 kulturprogram.
- De hade fler än 200 ideella riksorganisationer som medlemmar.

Studieförbunden och folkhögskolorna når många som står långt ifrån arbetsmarknaden med vidareutbildning och en väg till arbete, till exempel personer med funktionsnedsättning, utrikes födda och äldre. På många orter står studieförbunden för den enda möjligheten att delta i eller ta del av kulturlivet. Och för oss i Verdandi är samarbetet med framförallt ABF en viktig förutsättning för möjligheterna till personlig utveckling tillsammans med andra i våra verksamheter runtom i landet. Som inte hotet mot studieförbunden är illa nog, kommer dessutom besked om att många regioner drar ner på bidragen till landets folkhögskolor i den nya budgeten. Vi anser att det är viktigt att Verdandi aktivt engagerar sig mot nedrustningen av folkbildningen och ser det som en angelägen uppgift för organisationen under de kommande åren. Vi minns också att Verdandi – precis som studieförbunden och folkhögskolorna – är beroende av finansiering från samhället. Nästa gång kan det mycket väl vara våra bidrag som minskas så som nu sker inom folkbildningen.

Med anledning av allt detta vill vi att kongressen beslutar:

att Verdandiförbundet under kongressperioden verkar för och bidrar till ett nationellt upprop till förmån för folkbildningen som visar på de effekter som minskade resurser får.

att Verdandi kräver ökade anslag till studieförbunden, folkhögskolor och övrig folkbildning.

**Styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt 30 november 2023
Motionen antogs vid höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt
6 december 2023**

MOTION NR 23.

Studieförbundens statsbidrag (behandlas tillsammans med motion 22 och 24)

Folkbildning har en stor betydelse inom all föreningsverksamhet. Under över hundra år har vi via våra studieförbund kunnat anordna och utbilda oss med studiecirklar som studieform för att förkovra oss med nya kunskaper. Detta är en demokratifråga. Det är allt från grundläggande föreningskunskap om vår förening eller egen kunskapshöjning för enskilt bruk till spetsutbildning för föreningsledare. Nu har den nuvarande regeringen hösten 2023 beslutat att kraftigt minska stödet till studieförbunden. Detta bidrag har varit och är fortfarande viktigt för all folklig utbildning inom föreningslivet. Att som nuvarande regering påstå att skolsystemet är utbyggt och att alla kan söka till universitetsstudier eller att det övriga utbildningsväsendet räcker till är fel. Nuvarande regering har inte förstått studiecirkelns utmärkta form för att lära sig nya saker. Att minska bidragen till studieförbunden kommer att slå undan fötterna för denna form av utbildning.

Verdandi Skåne kräver:

att Verdandi i samband med kontakt med regeringsföreträdare och andra beslutsfattare framför sin åsikt om vikten av studieförbundens behov av statligt stöd i minst den omfattning som varit fram till 2023 för att kunna bedriva sin verksamhet med studiecirklar.

Antagen av Verdandi Skånes distriktsstyrelse som sin egen 2023-10-30

MOTION NR 24.

Vidareutbildning (behandlas tillsammans med motion 22 och 23)

Den nuvarande regeringen har på ett otroligt nonchalant sätt dragit ner utbildningen för dem som behöver utbilda sig eller komplettera sin utbildning genom att dra ner på ersättningarna till våra studieförbund. Följderna av ett sådant tilltag blir att allt fler människor får svårare att tillgodose sina rättigheter i ett samhälle där utbildning blir allt viktigare för att göra sin röst hörd. Svårigheterna att tillgodose sina rättigheter försämras också, liksom möjligheten att söka ett nytt arbete när kompletterande utbildning genom studieförbunden försämras.

Med anledning av detta föreslår Verdandi Örebro läns styrelse:

att kongressen ger förbundsledningen i uppdrag att verka för bättre förutsättningar för studieförbunden.

**Motionen antagen av Verdandis Örebro läns distriktsstyrelse
Verdandi Örebro län**

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 22, 23 och 24

Motioner från Verdandi Stockholms distrikt, Verdandi Skånes distrikt och Verdandi Örebros distrikt angående: Folkbildningen

Motion 22 från Verdandi Stockholms föreslår kongressen besluta:

att Verdandiförbundet under kongressperioden verkar för och bidrar till ett nationellt upprop till förmån för folkbildningen som visar på de effekter som minskade resurser får.

att Verdandi kräver ökade anslag till studieförbunden, folkhögskolor och övrig folkbildning.

Motion 23 från Verdandi Skåne föreslår kongressen besluta:

att Verdandi i samband med kontakt med regeringsföreträdare och andra beslutsfattare framför sin åsikt om vikten av studieförbundens behov av statligt stöd i minst den omfattning som varit fram till 2023 för att kunna bedriva sin verksamhet med studiecirklar.

Motion 24 Verdandi Örebro föreslår kongressen besluta:

att kongressen ger förbundsledningen i uppdrag att verka för bättre förutsättningar för studieförbunden.

Förbundsstyrelsen delar helt motionärernas synpunkter och beskrivningar av folkbildningens viktiga roll i samhället. Tidöpartiernas attack på den fria och breda folkbildningen är inte bara en käftsmäll på studieförbunden, det slår mot hela civilsamhället. Och hårdast drabbas våra mest utsatta medmänniskor. De som genom studiecirklar kommer närmare sitt första jobb, de som inte passade in i skolsystemets trånga kostym och som känner att de räknas, de som bryter ensamhet och utanförskap genom att tillsammans med andra få ny kunskap, de som växer som individer och får bättre hälsa genom det öppnare sätt som den fria breda folkbildningen arbetar på. Verdandis ordförande Emmeli Wulfstrand sammanfattar, i den filmade appell som ligger på vår hemsida, detta med orden "Slå inte sönder människors drömmar! Rör inte vår folkbildning!" Verdandiförbundet har genom opinionsbildning, på egen hand och i samverkan med andra, agerat mot Tidöpartiernas förslag mot folkbildningens viktiga roll som demokrati-bärare. Förbundsstyrelsen anser att detta ska fortsätta med oförminskad kraft och att det bäst sker genom ett tätt samarbete med bland annat ABF, Folkkraft och Civos. Förbundsstyrelsen vill också uppmärksamma kongressen på vikten av att det lokalt och regionalt – genom Verdandiavdelningar, kretsar och distrikt – opinionsbildas till försvar av folkbildningen.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att motionerna 22, 23, 24 anses besvarade.

MOTION NR 25.

Kamratstöd via telefonväkteri

Behovet av kamratstöd enligt Verdandis modell upphör tyvärr inte när Verdandilokalen stänger för dagen. Tvärtom blir vi ofta överväldigade av livets utmaningar på kvällstid, när mörkret lagt sig och stöket under en hektisk arbetsdag lagt sig något. Det är också välkänt att våra ledare runtom i landet ofta får ta mot samtal på kvällstid från medlemmar och deltagare i vår verksamhet som behöver råd eller stöd av ett eller annat slag. Det är ofta väldigt svårt att säga nej till sådana samtal, vilket innebär att många av våra eldsjälar befinner sig i ett läge ”stand-by” även under kvällar och helger. Det är inte rimligt och tär på såväl våra anställda som ideella ledare. Behovet av kamratstöd på kvällar är alltså stort. Samtidigt har många av Verdandis lokala verksamheter inte resurser till att ha öppet både på dagtid och kvällstid och som regel väljer vi då att ha öppet mestadels på dagtid. Vi tycker att detta är ett problem. Men vi tror att åtminstone en del av problemet skulle kunna lösas genom vår idé! Vi vill att Verdandiförbundet tar initiativ till möjligheten att få kamratstöd via ett nationellt telefonväkteri. Vi tror inte att detta skulle behöva bli så dyrt heller, förmodligen kan vi bemanna en sådan linje med mestadels ideella krafter från Verdandi runtom i landet som kanske får ett litet arvode för insatsen.

Självklart förlorar kamratstödet en del av sitt värde om man får det via ett telefonsamtal med en okänd medmänniska. Normalt grundas ju kamratstödet på ett förtroende mellan två eller flera personer som redan är bekanta och oftast lärt känna varandra i vår lokala verksamhet. Därför föreslår vi att frågan till att början utreds noga av förbundet ur olika aspekter som:

- Hur kvalitetssäkrar vi det kamratstöd som ges?
- Hur rekryterar vi kamratstödjare och vilken utbildning får man innan man börjar ta emot samtal?
- Hur finansierar vi ”kamratstödslinjen”?
- Vilka tider ska linjen vara öppen?
- Hur avgränsar vi det stöd som man kan få genom vårt telefonväkteri?
- Och så vidare med flera andra viktiga aspekter som behöver funderas på...

Behovet av kamratstöd är stort och det känns inte som att behovet minskar i vår tid. Verdandi bör vårda och fortsätta att utveckla tanken om kamratstöd – som ju skiljer sig från att kontakta experter, myndighetspersoner eller professionella yrkesutövare. Vår idé bygger på idén om att vanliga människor växer tillsammans genom tanken ”om jag hjälper dig idag så hjälper du mig imorgon”.

Kamratstödet bottnar i vår positiva människosyn och behovet av att tas på allvar och bli lyssnad på kan inte mötas enbart genom neutral, professionell rådgivning. Vi behöver alla känna att någon bryr sig om oss på riktigt!

Därför föreslår vi att Verdandi nu påbörjar att utveckla tanken om kamratstödet via ett nationellt telefonväkteri och på så sätt göra kamratstödsmodellen tillgänglig för fler människor.

Vi vill att kongressen beslutar:

att Verdandis målsättning är att förverkliga idén om kamratstöd via ett nationellt telefonväkteri.

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna till ett nationellt telefonväkteri för kamratstöd och hur det ska genomföras på bästa sätt.

att en genomförandeplan tas fram, behandlas och beslutas om vid nästa kongress.

Styrelsen i Verdandi Huddinge Vårby gård, 2023-12-14

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 25

Motion från Verdandi Huddinge Vårby Gård angående: Kamratstöd via telefonväkteri

Motionären till motion 25 föreslår kongressen besluta:

att Verdandis målsättning är att förverkliga idén om kamratstöd via ett nationellt telefonväkteri.

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna till ett nationellt telefonväkteri för kamratstöd och hur det ska genomföras på bästa sätt.

att en genomförandeplan tas fram, behandlas och beslutas om vid nästa kongress.

Förbundsstyrelsen delar motionärens syn på att behovet av kamratstöd enligt Verdandis modell inte alltid kan tillgodoses under våra avdelningars öppettider. Vi ser också att telefonstöd kan vara ett viktigt komplement till de fysiska mötesplatser som är så viktiga i våra verksamheter, inte minst på kvällstid och helger – men också för personer som har svårt att ta sig till våra lokaler. Att Verdandis verksamhetsledare inte sällan får ta mot samtal på kvällstid från personer som behöver extra stöd när arbetsdagen för vår personal eller ideellt arbetande kamratstödjare egentligen är slut innebär att vi ofta befinner oss i ett beredskapsläge under många av dygnets timmar. Normalt sett har våra avdelningar inte möjlighet att utöka arbetstiden med de resurser som idag finns, som i huvudsak inriktas på att hålla en öppen och tillgänglig fysisk verksamhet.

Motionären ser att resursbristen skulle kunna lösas med ett nationellt telefonväkteri i Verdandis regi, som mestadels skulle kunna bemannas av ideella krafter. Vi instämmer i att det finns stora fördelar med telefonstöd som bygger på att mötas människa till människa – kamratstöd – istället för att hänvisas till en yrkesperson när man söker någon att tala med. Idag finns telefonstöd inom civilsamhället som vi kan samverka med för att komplettera varandra: Jourhavande medmänniska, BRIS och Mind Självmordslinjen är nationella telefonväkterier med olika inriktning och för olika behov, för att nämna några goda exempel.

Vi vill ändå föreslå att nästa förbundsstyrelse i enlighet med ett av motionärens förslag får i uppdrag att utreda om det finns möjligheter till ett nationellt telefonväkteri i Verdandis regi, och hur det kan komplettera och bredda utbudet av stöd till människor utanför kontorstid och för alla som har svårt att besöka fysiska mötesplatser.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att avslå motionens första att-sats,

att bifalla motionens andra att-sats,

att med detta anse motionens tredje att-sats besvarad.

MOTION NR 26.

Manual för opinionsbildning

För att Verdandis påverkansarbete ska fungera och nå ut i samhället räcker det inte med att vi syns i den nationella offentliga debatten. Vi menar att ett framgångsrikt påverkans- och opinionsbildande arbete bör ske i hela organisationen och att förbundet ska möjliggöra sådant arbete. Till exempel har vi i Stockholms län anledning att vara självkritiska och behöver ta rejäla kliv framåt.

Det är bra att förbundet uppmuntrar den lokala verksamheten att återanvända debattartiklar från förbundet med mera och uppmuntra till att få med dessa i lokala media. Men mer behöver nog komma till. Vi föreslår därför att förbundet tar ansvar för att en manual tas fram till stöd för det lokala och regionala påverkansarbetet i Verdandi.

En sådan manual skulle exempelvis kunna innehålla:

- Hur skriver man en debattartikel?
- Hur når vi de målgrupper vi vill nå? Vilka är våra målgrupper?
- Vilket stöd kan vi få av förbundet?
- Vad ska man tänka på vid kontakter med olika media?
- Hur kan vi använda oss av sociala medier för att nå ut?
- Hur kan vi jobba med opinionsbildning i vår lokala kamratstödande verksamhet?
- Hur kan vi ta ner komplexa sammanhang till jordnära resonemang?

Verdandi är en socialpolitisk organisation som vill påverka samhället för social rättvisa och ett samhälle fritt från skador av alkohol och droger. För att lyckas med det behöver vi bli ännu bättre på att bedriva opinionsbildning.

Med anledning av allt detta vill vi att kongressen beslutar:

att förbundet tillsätter en arbetsgrupp med uppdraget att ta fram en manual för opinionsbildning och påverkansarbete i Verdandi.
att materialet tas fram under mandatperioden och görs tillgänglig i organisationen.
att förbundet erbjuder relevant utbildning i hur man kan jobba med manualen.

Styrelsen i Verdandi Stockholm distrikt, 30 november 2023
Motionen antogs vid Höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt 6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 26

Motion från Verdandi Stockholms distrikt angående: Manual för opinionsbildning

Motion 26 föreslår kongressen besluta:

att förbundet tillsätter en arbetsgrupp med uppdraget att ta fram en manual för opinionsbildning och påverkansarbete i Verdandi.

att materialet tas fram under mandatperioden och görs tillgänglig i organisationen.

att förbundet erbjuder relevant utbildning i hur man kan jobba med manualen.

Verdandis arbete med kommunikation och opinionsbildning är grundläggande för att vi ska ha en stark organisation, många medlemmar som delar vår syn på samhället och samhällsförändring och för att nå ut till makthavare med våra socialpolitiska krav och argument. De sociala medierna ger oss möjlighet att snabbt och kostnadseffektivt nå ut med budskap till våra målgrupper.

Förbundskansliet arbetar med kommunikation och opinionsbildning på uppdrag av förbundsstyrelsen och Verdandis förbundsstyrelse arbetar på uppdrag av kongressen. Det dagliga arbetet på förbundskansliet leds av förbundssekreteraren. Under den senaste kongressperioden har en prioriterad uppgift för förbundskansliet varit att stödja den lokala och regionala organisationen i deras arbete, vilket innefattar stöd och rådgivning kring frågor om kommunikation och opinionsbildning.

Verdandis distrikt, kretsar och avdelningar arbetar på uppdrag av sina styrelser. Verdandis organisationsled har många gemensamma målsättningar men det lokala och regionala arbetet har också egna målsättningar och utmaningar att lösa. Hur kan vi finansiera en lokal för verksamheten? Hur kan vi erhålla medel från kommunen/regionen för ny verksamhet? Hur kan vi bäst och mest kostnadseffektivt kommunicera med våra medlemmar på regelbunden basis? Här är kommunikationsarbetet och opinionsbildningen viktiga verktyg för att nå lösningar. Varje avdelning behöver lägga tid och arbete på att forma sin kommunikation och opinionsbildning för att nå sina mål. I detta arbete är alltid förbundskontoret en partner och rådgivare.

Verdandi är en organisation med begränsade resurser till sitt förfogande, både när det gäller avlönade personella resurser och pengar till verksamhet. Detta gör att organisationen behöver göra prioriteringar i alla led för hur dessa resurser ska användas och vilka mål som ska stå i fokus under kongressperioden.

När det gäller utbildning kring kommunikation och opinionsbildning under den senaste kongressperioden har Verdandi använt ABFs utbildningar och studiematerial, exempelvis studiematerialet ”Yes, you can! Ny handbok för digital opinionsbildning”. Ett viktigt material som ger vägledning i frågorna är Verdandis Policydokument som antogs på Verdandis kongress 2021. Där finns riktlinjer för arbetet med kommunikation, kriskommunikation, opinionsbildning, mediakontakter och arbetet med sociala medier.

Medielandskapets utveckling går mycket fort. Olika plattformar skapas och försvinner. Papperstidningar och digitala tidningar skapas och försvinner. Politiker och makthavare kommer och går. Förutsättningarna för Verdandis avdelningar att jobba med media, kommunikation och opinionsbildning skiljer sig åt beroende på hur det mediala och politiska landskapet ser ut i regionen. Verdandis avdelningar jobbar med olika plattformar beroende på vilka plattformar våra målgrupper använder. En del avdelningar använder Facebook som kommunikationskanal, medan andra använder Viber.

TikTok förutspås att bli en dominerande kanal framöver vilket gör att vi behöver utveckla vårt arbete med filmproduktion. Sommaren 2022 genomförde Verdandiförbundet en utbildning i filmproduktion där 40 nyckelpersoner i Verdandi deltog.

Sammantaget gör detta att förbundsstyrelsen vill överlåta åt nästa förbundsstyrelse att själv bestämma hur arbetet ska bedrivas och att detaljerade beslut om prioriteringar under kommande treårsperiod bör överlåtas åt denna styrelse.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse motionen besvarad.

MOTION NR 27.

Strategi för regionala ombudsmän i Verdandi

Vi instämmer i organisationsutredningens slutsats att regionala ombudsmän är ett eftersträvansvärt mål i organisationen. Sådana skulle stärka oss genom att dels ge aktivt stöd till befintliga avdelningar inom respektive region och dels arbeta för att starta ny verksamhet inom det aktuella geografiska området.

Organisationsutredningen föreslår att förbundet tar fram en strategi för att finansiera dessa regionala ombudsmän. Det tycker vi också är bra. Men vi vill att kongressen konkretiserar det uppdraget. I annat fall riskerar ambitionen med att sträva efter regionala ombudsmän att rinna ut i sanden. Vi vill även att strategin ska ha klart mätbara mål och tidsgränser för när saker och ting ska ske. Med anledning av detta föreslår vi kongressen besluta att ge förbundsstyrelsen i uppdrag:

att ta fram en genomtänkt strategi för att finansiera regionala ombudsmän i Verdandi under kommande mandatperiod (2024–2027).

att strategin innehåller en realistisk finansiering av regionala ombudsmän i Verdandi.

att den också innehåller en tidsplan med målsättningar, anger hur många regionala ombudsmän vi ska anställa totalt sett och en rangordning av olika regioners behov av en ombudsmannaresurs.

att strategin även innehåller konkreta svar på hur regionala ombudsmän ska arbetsledas från förbundet, samverka med distrikt, kretsar och avdelningar i regionen samt var arbetsgivaransvaret ska ligga.

att strategin går ut på remiss i förbundet och antas vid nästa kongress 2027.

att detta sker oavsett om kongressen antar Organisationsutredningens rapport eller inte.

Styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt 30 november 2023

Motionen antogs vid Höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt

6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 27

Motion från Verdandi Stockholms distrikt angående: Strategi för regionala ombudsmän i Verdandi

Motion 27 föreslår kongressen besluta:

att ta fram en genomtänkt strategi för att finansiera regionala ombudsmän i Verdandi under kommande mandatperiod (2024-2027).

att strategin innehåller en realistisk finansiering av regionala ombudsmän i Verdandi.

att den också innehåller en tidsplan med målsättningar, anger hur många regionala ombudsmän vi ska anställa totalt sett och en rangordning av olika regioners behov av en ombudsmannaresurs.

att strategin även innehåller konkreta svar på hur regionala ombudsmän ska arbetsledas från förbundet, samverka med distrikt, kretsar och avdelningar i regionen samt var arbetsgivaransvaret ska ligga.

att strategin går ut på remiss i förbundet och antas vid nästa kongress 2027.

att detta sker oavsett om kongressen antar Organisationsutredningens rapport eller inte.

Förbundsstyrelsen har beaktat motionen vid framarbetande av styrelsens förslag till organisationsförändringar som behandlas av kongressen på särskild punkt.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att anse motionen besvarad genom förbundsstyrelsens förslag till organisationsförändringar.

MOTION NR 28.

Namnändring

Verdandi benämns vanligtvis bara som VERDANDI. I vissa fall behöver man dock skriva ut hela Verdandis namn: VERDANDI – arbetarnas socialpolitiska organisation. Vi anser att det är missvisande att skriva att Verdandi är arbetarnas organisation. Många – för att inte säga de flesta – av Verdandis medlemmar står utanför arbetsmarknaden och känner då inte tillhörighet i organisationen.

Verdandi har sitt ursprung i nykterhetsrörelsen och bildades 1896 när Verdandi bröt sig ut ur IOGT i protest mot synen på den enskilde som ensam ansvarig för sitt missbruk. Verdandi betonade i stället sociala åtgärder för att förebygga missbruk och förbättra människors levnadsvillkor. Verdandi ville även vara en del av arbetarrörelsen och ville verka utan koppling till kristendomen. I dag betecknar sig Verdandi som ”arbetarnas socialpolitiska organisation” och arbetar för social, ekonomisk och politisk rättvisa – gemenskap, solidaritet och ett alkoholskadefritt samhälle. Verdandi är partipolitiskt och religiöst obundet, men det är viktigt att betona att vår värdegrund vilar på en socialistisk samhällssyn där grunden är alla människors lika värde. Målet är ett fritt och demokratiskt samhälle som på solidaritetens grund skapar politisk, ekonomisk, social och kulturell jämlikhet och trygghet.

Vi föreslår därför att namnet i stället ändras till: Verdandi – arbetarrörelsens socialpolitiska organisation.

Vi föreslår kongressen besluta:

att ”Verdandis – arbetarnas socialpolitiska organisation” ändras till – ”Verdandi – arbetarrörelsens socialpolitiska organisation”.

Styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt 8 november 2023
Motionen antogs vid Höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt 6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 28

Motion från Verdandi Stockholms distrikt angående: Namnändring

Motion 28 föreslår kongressen besluta:

att ”Verdandis – arbetarnas socialpolitiska organisation” ändras till – ”Verdandi – arbetarrörelsens socialpolitiska organisation”.

1973 togs det steg som förvandlade Verdandi från helnykterhetsorganisation till en organisation öppen för alla som vill stödja organisationens arbete och mål. 1989 ändrade förbundet namn till enbart Verdandi – ofta med tillägget arbetarnas organisation för gemenskap och solidaritet. Som motionärerna så riktigt skriver är Verdandi vanligtvis tillräckligt som namn för att presentera organisationen. Sedan 90-talets slut har vi dock också använt oss av tillägget ”arbetarnas socialpolitiska organisation”. Vi ger denna historiskildring för att klargöra att det inte är konstigt eller felaktigt att föreslå en namnändring. Sådana sker genom historien och är ibland nödvändiga steg i en modernisering eller anpassning till tidsandan. Mycket har också förändrats genom åren. Dock har Verdandis klassperspektiv, tillhörighet till arbetarrörelsen och vår socialistiska samhällssyn bestått i 128 år. Förbundsstyrelsen anser inte att det nuvarande namnet på något sätt står i vägen för våra målsättningar om jämlikhet, social rättvisa, demokrati och ett alkoholskadefritt samhälle utan drogproblem. Förbundsstyrelsen ser namnets klassanknytning som viktigare nu än på länge. Det sociala arvet, som Skå-Gustav Jonsson talade om, är i hög grad giltigt än idag. Det har alltid varit arbetarklassens barn som farit mest illa när ojämlikheten i livsvillkor förts vidare i generationer. Att arbetarklassen i sin sammansättning ser annorlunda ut idag än för femtio år sedan är enligt förbundsstyrelsen inte ett skäl att överge vår anknytning till klassen. Det är fortfarande klassamhället som är det stora hindret för den jämlikhetspolitik som vi är övertygade om vore det bästa botemedlet mot utslagning och utstötning från samhällets gemenskap.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att motionen avslås.

MOTION NR 29.

Vårda våra unika arbetsmetoder

En av våra viktigaste resurser i organisationen är våra arbetsmetoder. Vi har specifika, oftast unika arbetsmetoder, bland annat social kontaktverksamhet, kamratstöd inklusive boendestöd (Bostad först) och brukarinflytande. För att få bra resultat av verksamheten är det viktigt att vi använder våra metoder på rätt sätt och fullt ut utnyttjar de erfarenheter som format Verdandis arbetsmetoder. För att klara detta är det dels viktigt att bedriva utbildning och fortbildning i våra metoder. Men också att kontinuerligt föra en dialog kring hur vi över tid anpassar våra metoder till de aktuella förutsättningarna och behoven. Vi behöver också skaffa oss bra beskrivningar av våra arbetsmetoder för att visa vad som är kärnan och syftet med verksamheten. Dels för att kunna utbilda oss själva men dels också i syfte att ”marknadsföra” och förklara verksamheten för andra aktörer och samarbetspartner. Det är viktigt att kunna beskriva Verdandis tolkning av social kontaktverksamhet, kamratstöd inklusive boendestöd med mera. I vår beskrivning är det viktigt att vi tar tillvara på erfarna verdandisters erfarenheter genom att lyssna till och dokumentera hur man tidigare jobbat med metoderna i organisationen. Har vi en gemensam tolkning av exempelvis begreppet kamratstöd blir vi också reklampelare för varandras verksamhet och kan dra nytta av denna när andra verksamheter blir uppmärksammade för sitt arbete.

Vi föreslår därför kongressen att besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag:

att genomföra metodutbildningar för Verdandis olika kärnverksamheter så som social kontaktverksamhet, kamratstöd inklusive boendestödsverksamhet och brukarinflytande.

att ta fram underlag för metodutbildningar och informationsmaterial i form av specifika metodbeskrivningar för Verdandis kärnverksamheter.

att metodutbildningar ska erbjudas förtroendevalda och all personal.

Styrelsen i Verdandi Stockholms distrikt 8 november 2023
Motionen antogs vid Höstmötet i Verdandi Stockholms distrikt den 6 december 2023

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 29

Motion från Verdandi Stockholms distrikt angående: Vårda våra unika arbetsmetoder

Motion 29 föreslår kongressen besluta:

att genomföra metodutbildningar för Verdandis olika kärnverksamheter så som social kontaktverksamhet, kamratstöd inklusive boendestödsverksamhet och brukarinflytande.

att ta fram underlag för metodutbildningar och informationsmaterial i form av specifika metodbeskrivningar för Verdandis kärnverksamheter.

att metodutbildningar ska erbjudas förtroendevalda och all personal.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärens syn att Verdandi har en viktig uppgift i att vårda och utbilda i våra unika metoder för social kontaktverksamhet, kamratstöd inklusive boendestödsverksamhet och brukarinflytande. Under den kongressperiod som nu avslutas tog arbetsgruppen för studier, som var ett resultat av beslut av föregående kongress, fram en studieplan för Verdandi som sedan antagits av förbundsstyrelsen. Arbetsgruppen bestod av medlemmar i förbundsstyrelsen och förbundskansliet och gruppen gjorde en genomlysning av vilket utbildningsmaterial som publicerats av Verdandiförbundet inom våra olika verksamhetsfält. Det gällde bland annat förbundets olika metoder för brukarinflytande och förbundskansliet fick uppdraget att sammanställa det utbildningsmaterial och de metodbeskrivningar som vi har inom området. Utbildningsmaterialet som redan finns rör brukarstyrda brukarrevisioner och hur dessa kan kopplas till brukarråd, men också digitala brukarstyrda brukarrevisioner och certifiering i brukarinflytande. Dessa har publicerats i en särskild flik på Verdandis hemsida. Utbildningar i metoden sker då Verdandi får in nya beställningar på brukarrevisioner som en del i revisionsarbetet – antingen genom Verdandis försorg eller i regi av de brukarråd som genomför brukarrevisioner enligt vår metod, och där Verdandi i vissa län är medlemmar. Beslut fattades också om att låta förbundsexpeditionen ta fram en vägledning för Verdandis arbete i brukarråd – utöver de beskrivningar av brukarrådets roll i arbetet med de brukarstyrda brukarrevisioner som Verdandi anordnar med vår egen revisionsmetod (vägledningen är inte färdigställd). Förbundsstyrelsens arbetsgrupp för studier tog också under kongressperioden fram en studiehandledning för rättvisekontor och genomförde en workshop i den metoden. Under kongressperioden uppdaterades också det socialpolitiska programmet av en särskilt tillsatt arbetsgrupp, som också tog fram det föreslagna socialpolitiska aktionsprogrammet med utgångspunkt i det socialpolitiska programmet, det interkulturella programmet och – i mindre utsträckning – det alkohol- och drogpolitiska programmet. Beslut har fattats att engagera ABF i utarbetandet av studiehandledningar för de nya programmen.

Arbetsgruppen för studier föreslog vidare en långsiktig studieplan för förbundet som förbundsstyrelsen antagit. Varje höst och vår genomför Verdandi – vid sidan av workshops i särskilda metoder – regelbundna verksamhetsledarträffar där avdelningar och distrikt kan anmäla önskemål om utbildningssatsningar. Vi arrangerar även årligen, utom de år då det är kongress, ett sommarläger för alla avdelningar där utbildningar hålls inom olika teman som är aktuella och angelägna. Under den nu avslutade kongressperioden utbildades medlemmar bland annat i politiska frågor inför förra riksdagsvalet, i Verdandis nya utbildningsmaterial om hedersrelaterat våld och förtryck, i filmproduktion, i brukarinflytande som mänsklig rättighet och dess betydelse i de sociala målen i Agenda 2030 liksom i metoden brukarstyrda brukarrevisioner.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att anse motionen besvarad.

MOTION NR 30.

Förbundets valberedning

Verdandi har tagit fram en instruktion för hur valberedningsarbetet i Verdandi ska gå till. Den är tydlig och går igenom hur arbetet ska gå till. Valberedningen ska fastställa ett sista datum för nomineringar till förbundsstyrelsen. Valberedningen ska redovisa sitt förslag samt övriga inkomna nomineringar minst en månad före kongressen.

Valberedningen äger rätten att själv nominera till uppdrag. Förutom detta har det tillkommit möjligheten att nominera även under pågående kongress. Det betyder att man har infört två processer för valberedningens arbete. Dels ska ett färdigt förslag presenteras en månad före kongressen samtidigt som man under kongressen skall påbörja en ny process med att ta emot nya nomineringar som ska prövas mot tidigare förslag. Det betyder också att intervjuer måste göras med de som nomineras på kongressen. Risker finns att det inte blir en demokratisk process. Det är angeläget att nomineringstiden följs och att alla tänkbara kandidater nomineras, vilket gör att alla nominerade kan föreslås på kongressen vid valet till ny förbundsstyrelse. Valberedningen har då getts tid att både göra ordentliga intervjuer samt föreslå en väl sammansatt förbundsstyrelse. Tiderna för nomineringar och när valberedningens förslag till förbundsstyrelse skall redovisas skall stadgeregleras. Utöver detta bör rutinerna för valberedningar kompletteras med hur arbetet skall gå till i avdelningar, kretsar och distrikt.

Jag föreslår:

att i stadgarna kompletteras med fastställd tid för nomineringar för samtliga val som skall göras på kongressen samt

att Valberedningens förslag skall presenteras senast en månad före kongressens start.

att riktlinjerna redigeras med valberedningarnas arbete i övriga organisationsled.

Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin

**Motionen antagen på Verdandi Örebro läns halvårsmöte
Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin, sekreterare**

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 30

Motion från Verdandi Örebro distrikt angående: Förbundets valberedning

Motion 30 föreslår kongressen besluta:

att i stadgarna kompletteras med fastställd tid för nomineringar för samtliga val som skall göras på kongressen samt

att Valberedningens förslag skall presenteras senast en månad före kongressens start.

att riktlinjerna redigeras med valberedningarnas arbete i övriga organisationsled.

Valberedningens arbete regleras i instruktionen för valberedningsarbete som antas av kongressen. Förbundsstyrelsen är överens med motionärerna om att denna instruktion är tydlig. En av uppgifterna som valberedningen har enligt denna instruktion är att fastställa ett sista datum för nominering till förtroendeuppdrag. Förbundsstyrelsen ser detta som en möjlighet för valberedningen att kunna planera och fullgöra sitt arbete i god ordning och med den framförhållning som kan behövas för att uppfylla en annan av valberedningens uppgifter, nämligen att redovisa sitt förslag samt övriga inkomna nomineringar minst en månad före kongressen.

Förbundsstyrelsen anser inte att medlemmarnas rätt att nominera fram till dess att valen ska genomföras på något sätt försvårar valberedningens arbete. Det som en inskränkning av nomineringsrätten skulle innebära är att valberedningens makt ökar. Dessutom kan det medföra rent praktiska problem. I en organisation som Verdandi händer det ibland att människor ändrar sig eller av olika skäl inte kan fullfölja sin intention att ta på sig ett förtroendeuppdrag. Det innebär att ett valberedningsförslag som presenteras en månad före kongressen kan vara ofullständigt när kongressen börjar. Det är därför bra att möjligheten finns att nominera till förtroendeuppdrag ända fram till dess att valen genomförs. Dessutom anser förbundsstyrelsen att vi ska vara mycket försiktiga med att inskränka kongressens befogenheter som det högsta beslutande organet i vår organisation. Förbundsstyrelsen vill värna om kongressombudens rätt att fatta beslut om förbundets arbete kommande kongressperiod och till kongressens befogenheter hör också att välja förtroendevalda i Verdandi. Förbundsstyrelsen är inte oroliga för att detta kommer att innebära att kupper genomförs eller att fel personer blir valda. Valberedningen kommer fortfarande att ha ett avgörande inflytande över kongressens val. Förbundsstyrelsen instämmer däremot i motionärernas förslag om att riktlinjerna ska kompletteras med instruktioner för valberedningars arbete i avdelningar, kretsar och distrikt.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att avslå första att-satsen, och

att bifalla andra att-satsen.

MOTION NR 31.

Personalutbildning

Vi vill lyfta behovet av en gemensam personalutbildning i organisationen. Många av de som är anställda i avdelningar och distrikt arbetar ensamma och har behov av att få stöd och utbildning i sin anställning. En sådan utbildning behöver dels ges till nyanställda och dels bör kontinuerliga utbildningar genomföras.

I den organisationsutredning som förbundsstyrelsen överlämnat på remiss föreslås att en tydlig handlingsplan tas fram för att säkerställa att samtliga arbetsgivare inom förbundet uppfyller de arbetsrättsliga krav som ställs på oss som arbetsgivare.

Jag föreslår kongressen besluta:

att den handlingsplan som föreslås i organisationsutredningen kompletteras med en utbildningsplan för anställda.

Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin

**Motionen antagen på Verdandi Örebro läns halvårsmöte
Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin, sekreterare**

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 31

Motion från Verdandi Örebro distrikt angående: Personalutbildning

Motion 31 föreslår kongressen besluta:

att den handlingsplan som föreslås i organisationsutredningen kompletteras med en utbildningsplan för anställda.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärens analys om behov av gemensam personalutbildning i organisationen för att säkerställa att alla anställda inom förbundet får del av den kompetens som krävs vid anställningar. En utbildningsplan skulle underlätta för anställda och arbetsgivaransvariga att tillfredsställa de utbildningsbehov som finns i organisationen. Som medlemmar i arbetsgivarorganisationen Fremia har Verdandi tillgång till många utbildningar som kan höja kunskaper och färdigheter hos anställda i Verdandi. Förbundsstyrelsen föreslår kongressen att bifalla motionen

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att bifalla motionen.

MOTION NR 32.

Medlemskap i NSPH

Den psykiska ohälsan ökar i Sverige. Den ökar mest bland unga flickor och äldre män. Vi behöver engagera oss i de frågorna då det ligger väldigt nära våra frågor om beroendeproblematik, droger och ett alkoholskadefritt samhälle. De psykiska frågorna behöver vi närma oss med försiktighet och med en lust att utforska dem. Ett sätt att göra det är att gå in som medlem i NSPH (Nationell samling för psykisk hälsa).

Vi vet att samsjuklighetsutredningen kommer att förverkligas. Och att det behöver vi verkligen bevaka politiskt så att det blir rätt för vår målgrupp.

Därför motionerar jag om:

att Verdandiförbundet ansöker om medlemskap i NSPH.

att Verdandiförbundet lyfter in de drogpolitiska frågorna i NSPH i samband med att samsjuklighetsutredningen diskuteras.

att vi diskuterar samsjuklighetsutredningen inom oss, så att vi vet vad vi ska tycka lokalt.

att det blir ett uppdrag till den alkoholpolitiska gruppen.

Karin Johansson
Verdandi Nyköping

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 32

Motion från Verdandi Nyköping angående: Medlemskap i NSPH

Motion 32 föreslår kongressen besluta:

att Verdandiförbundet ansöker om medlemskap i NSPH.

att Verdandiförbundet lyfter in de drogpolitiska frågorna i NSPH i samband med att samsjuklighetsutredningen diskuteras.

att vi diskuterar samsjuklighetsutredningen inom oss, så att vi vet vad vi ska tycka lokalt.

att det blir ett uppdrag till den alkoholpolitiska gruppen.

Förbundsstyrelsen ser liksom motionären att den psykiska ohälsan ökar hos befolkningen, inte minst bland unga flickor och äldre män. Vi instämmer i att vi i Verdandiförbundet är och behöver vara engagerade i frågorna om psykisk ohälsa, inte minst för att de ligger mycket nära våra kärnfrågor skadligt bruk och beroende av narkotika och alkohol. NSPH (Nationell samling för psykisk hälsa) är en paraplyorganisation för patient- och anhörigorganisationer inom området psykisk hälsa och de är djupt förankrade i sakfrågor och utveckling inom olika psykiatriska diagnosområden. NSPH har utvecklat kunskap och kompetens som vi i Verdandi behöver ta till oss för att bredda vår förståelse för psykisk ohälsa i olika former för att kunna bedriva ett bra kamratstöd men också för att på ett välinformerat vis kunna sätta psykisk ohälsa i relation till skadligt bruk och beroende. Skadligt bruk och beroende är enligt Verdandi inte i första hand en psykiatrisk diagnos utan en problematik med bredare rotsystem och där sociala förhållanden har en stark inverkan på hur individer är rustade att klara ut beroenden av alkohol eller narkotika. Vi har på så sätt en delvis annan syn på vad som är orsak och verkan när det gäller skadligt bruk och beroende än den forskning som nu gör gällande att problemen har sin grund i psykisk sårbarhet hos individen. Detta särskiljer oss i en mening från mer renodlade psykiatriorganisationer – vi har helt enkelt en annan och bredare analys av detta stora samhällsproblem. Det gäller inte minst kopplingen till frågan om tillgänglighet där vi förespråkar ett narkotikafritt samhälle och en fortsatt strikt kontroll av alkoholförsäljning. Däremot så pågår ett ofta nära och viktigt samarbete mellan Verdandi och NSPH både nationellt och regionalt i delar av landet – ett samarbete som är viktigt inte minst för att vi som organisationer ska kunna komplettera varandra och erbjuda stöd men också ibland bedriva gemensam intressepolitik inom det viktiga område som psykisk hälsa och ohälsa är. Vi har också en gemensam bild av att skadligt bruk verkligen leder till psykisk ohälsa när det övergår i ett

beroende. I län där Verdandidistrikt väljer att söka medlemskap i NSPH lokalt så anser förbundsstyrelsen att det helt och hållet är en fråga för respektive distrikt att själva bestämma om. Samsjuklighetsutredningen kommer sannolikt, som motionären anför, att förverkligas – åtminstone till vissa delar. Vi menar som motionären att detta fortsatt är en fråga som Verdandi noga behöver bevaka politiskt, så att det blir rätt för våra medlemmar och deltagare. Alkohol- och drogpolitiska gruppen har under den gångna kongressperioden förberett det remissvar som förbundsstyrelsen lämnat till utredningen och i gruppens funktion ingår att fortsätta att bevaka frågan.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

- att** att avslå motionens första att-sats,
- att** avslå motionens andra att-sats,
- att** bifalla motionens tredje att-sats,
- att** anse motionens fjärde att-sats besvarad.

MOTION NR 33.

Föreningsföräldrar

Vi träffar många barn som har väldigt många syskon och som kanske bara har en förälder här i Sverige. Dessa behöver en extra stöttning och kanske inte alltid med hjälp utav Socialtjänstens insatser, utan när man är så där, 8, 9, 10, 11, 12 så kanske det räcker med en stöttande förälder som hjälper en in i föreningsliv och civilsamhället. Och därför tror jag på idén som vi kallar för föreningsföräldrar.

Det handlar om att staten skjuter till lite ersättning för det här. Med fritidsbonuspengen eller fritidskupongspengen som de avser att införa till att en annan vuxen än ens egen förälder kan bli ens föreningsförälder – det vill säga se till att man betalar sin medlemsavgift så att man kommer i tid, att man hjälper till och skjutsar att man bakar bullarna som kanske skulle bakas, att man säljer de där bingolotterna som skulle säljas och så vidare. Och så vidare och så vidare.

Jag tror på att vi skulle kunna nå framgång i många familjer därför att då skulle man också lära känna andra vuxna än de som man redan känner. Poängen skulle vara att det ska vara vuxna från ett annat område eller som har ett annat nätverk än det som man har som ensamstående och morsa i orten.

Jag föreslår därför kongressen:

att besluta att vi ska genomföra ett projekt som handlar om föreningsföräldrar. Förbundet kan ta initiativet och att samla de avdelningar som har intresse av att vara med.

Karin Johansson

Verdandi Nyköping

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 33

Motion från Verdandi Nyköping angående: Föreningsföräldrar

Motion 33 föreslår kongressen besluta:

att besluta att vi ska genomföra ett projekt som handlar om föreningsföräldrar. Förbundet kan ta initiativet och att samla de avdelningar som har intresse av att vara med.

Förbundsstyrelsen instämmer i att många av de barn och unga som Verdandi träffar i sina verksamheter behöver extra stöttning utöver det som socialtjänsten erbjuder med sina insatser. Vi delar också bilden att många föräldrar saknar tid och resurser att erbjuda det stöd som kan behövas för att hjälpa sina barn att komma till och från fritids-
sysselsättningar och ser också att goda alternativ till fritidsaktiviteter saknas i många delar av landet. Vi tror därför att Verdandis modell för öppen verksamhet för alla behöver spridas till ännu fler orter. En av våra grundteser i all vår verksamhet är att behoven möts bäst när vi får verka nära människorna i deras bostadsområden och verka tillsammans och att innehållet utvecklas efter deltagarnas behov. Det är kunskaper som genomsyrar vår barn- och ungdomsverksamhet och som vi behöver bli bättre på att sprida för att nå ännu fler – och för att inspirera andra delar av föreningslivet att utgöra ett bra komplement till de verksamheter som drivs inom det offentliga. Hit hör att på olika sätt hitta möjligheter att bedriva verksamheten så att den blir tillgänglig för alla och så att behov av skjuts till och från lokalerna ska kunna vara ett undantag. Verdandi bedriver nu ett nationellt treårigt arvsfondsprojekt för en metod att nå unga med kunskap om sociala rättigheter och som kommer att spridas till alla intresserade avdelningar och som innebär metoder för att lotsa unga till bra och meningsfull fritidsverksamhet. Projektet, Kraftverket, avslutas under kommande kongressperiod och då kommer metodmanualen att finnas tillgänglig för alla inom Verdandi som vill bygga vidare på sina verksamheters nuvarande arbete med att nå barn och unga i utsatta situationer och miljöer.

Förbundsstyrelsen föreslår därför kongressen besluta:

att anse motionen besvarad.

Fatbursgatan 8, 118 54 Stockholm

Tel: 070-070 76 50

E-post: info@verdandi.se

Hemsida: verdandi.se

Verdandi finns på facebook, instagram, twitter.